Beknopt Verslag

van het Internationaal

Anti-Militaristisch Congres

Den Haag 1921

Uitgegeven door het I. A. M. B.
Secretariaat: Jos. Giesen, Heerenweg 14, Utrecht.

Demonstratief gedeelte

ONTVANGST.

Zaterdag 26 Maart 1921, om vier uur des n. m., kwamen afgevaardigden, congresleden en genoodigden in de met groen en roode vlaggen versierde groote zaal van het Volksgebouw in Den Haag tezamen. Nadat verfrisschingen waren aangeboden, betrad **N. J. C. Schermerhorn** (Nieuwe Niedorp) het spreekgestoelte en begroette de aanwezigen namens de Hollandsche afdeeling der I. A. M. V. Hij las een telegram voor van het bestuur der **Federatie van Bouwvakarbeiders,** en sprak de buitenlandsche gasten achtereenvolgens in het Fransch, Engelsch en Duitsch toe. Wij komen hier niet bijeen — zoo zeide hij — om feest te vieren, maar om te werken, opdat de volkeren opwaken tot nieuwen antimilitaristischen strijd.

Henri Huchet (Parijs) begroette het congres namens de Fransche kameraden. Hij heeft met het burgerlijk pacifisme gebroken. Zijn plaats is niet op hun congres in Parijs, maar op het congres der antikapitalistische antimilitaristen hier.

G. W. Meyer (Bremen) heeft in Britsche gevangenschap de Engelsche dienstweigeraars leeren kennen. Hij is voor hun beginselen gewonnen, en brengt de praktijk daarvan thans in Duitschland over. Hij huldigt de Hollandsche dienstweigeraars.

B. Lansink jr. (Amsterdam), voorzitter van het N. A. S., begroet het congres namens de Hollandsche syndicalistische beweging.

OPENING.

Des avonds, ongeveer acht uur, opent **B. de Ligt** (Katwijk aan Zee). In 1904 werd op initiatief van F. Domela Nieuwenhuis de I. A. M. V. opgericht, onder de leus: **„Geen man en geen cent voor het militarisme“.** Van den aanvang af beschouwde men het militaire vraagstuk als een maatschappelijk vraagstuk, en wekte in de eerste plaats de arbeiders, bijzonderlijk de vakbeweging, op tot strijd tegen het militarisme, dat men als een noodzakelijk begeleidingsverschijnsel van het kapitalisme beschouwde. In het buitenland mislukte voorloopig de I. A. M. V. als zoodanig. Internationaal verslapte de anti-

militaristische strijd. Men geloofde aan een tijdperk van vreedzame, maatschappelijke evolutie. De internationale sociaaldemokratie paste zich bij de burgerlijke verhoudingen aan. Zij kweekte een proletariat satisfait, een zelfvoldaan proletariaat, in een tijd, dat de bourgeoisie al meer onverzadigbaar (insaturable) werd. Zij verloochende in 1891 en 1893 welbewust haar antimilitaristisch standpunt van 1868. Domela Nieuwenhuis, die dit handhaafde, had dientengevolge voortdurend conflict met sociaaldemocratische voormannen (Adler, Aveling, Liebknecht Sr., Plechanow, Vaillant enz.). Ook vele anarchisten hielden de ontwikkeling van kapitalisme tot imperialisme niet bij. In verouderende opvattingen levend, werden zij ongeschikt voor den nieuwen, maatschappelijken strijd. In 1914 kozen verscheidene hunner vertegenwoordigers de zijde van het kleinburgerlijk Frankrijk, het imperialistisch Engeland en het Czaristisch Rusland. Alom bleven echter uitzonderingen: Malatesta, Domela Nieuwenhuis, Rosa Luxemburg, Liebknecht, Mehring, Pierre Ramus, Savigny enz. enz. En dan werkte in Europa voort de geest van Tolstoi, voor wien het sociale en dus ook het militaire vraagstuk allereerst een persoonlijk vraagstuk was. Vooral door hem werd men zich bewust, dat de mensch de omstandigheden, te midden waarvan hij zèlf staat, heeft te boven te komen. Eerst wanneer de mensch, in wisselwerking daarmede, de beslissende factor wordt, zal — zoowel volgens Marx en Bakoenin als volgens Tolstoi — de waarachtige menschheidsgeschiedenis beginnen. Tengevolge van natuurlijke en politiek-economische omstandigheden was in Engeland een oude traditie van het oorspronkelijk Christendom in kwakers e. a. blijven voortleven. Deze, en de nieuwere overlevering van het individualistisch liberalisme, maakte daar een machtige dienstweigeringsbeweging mogelijk. Overal trouwens handhaafden sterke persoonlijkheden hun revolutionair beginsel. En langzamerhand ontwaakte alom verzet in het proletariaat. Alleen in kapitalistisch later ontwikkelde landen kon men zich echter min of meer losbreken. Slechts Rusland hield stand. Witte terreur trad in.

Wij komen thans bijeen: 1° om tegen het imperialisme te demonstreeren: 2° om te beraadslagen over de stichting van een I. A. M. Bureau; 3° zal de I. A. M. V, ter bespreking van principieele en practische vraagstukken vergaderen.

Allereerst vereenigen wij ons tegen de burgerij. Dat het proletariaat zich niet langer in haar dienst verscheure! Men trachte door maatschappelijke en zedelijke omwenteling dreigenden, nieuwen wereldoorlog vóór te zijn!

Door pasweigering heeft de Hollandsche overheid den linkervleugel van het congres willen knotten. Wij houden echter internationaal contact, en de Hollandsche linkervleugel is al dadelijk hier.

Als antikapitalistische antimilitaristen hebben wij vooral de Russen te helpen. In politiek, strategie en diplomatie hebben zij vele successen behaald. Maar economisch zijn zij nog zwak. En ook zedelijk niet al te sterk. Zeker, er is een nieuwe geest aan 't ontwaken — hetgeen Kropotkine getuigde — naar door oorlog, terreur en partijdictatuur kan geen volk tot economische zelfstandigheid en cul-

tureele vrijheid geraken. Terwijl de oorlog verwildert. Doch wij, hier in 't Westen, zijn de voornaamste oorzaak van hun revolutionaire verzwakking. Breken wij hier oorlog, terreur en kapitalisme, dan zal Rusland zich zelf wel herstellen.

Het is te betreuren, dat slechts blanken dit congres bijwonen. Wij groeten de gekleurde medestrijders in den geest, en verwachten, dat zij nieuwe krachten zullen instuwen in de antikapitalistische, antimilitaristische wereldbeweging. —

Deze rede werd uitgesproken in het Duitsch, bij gedeelten vertolkt in 't Fransch door Mw. **Buriks** (Den Haag). **Jos. Giesen** (Utrecht) vertaalde ze in 't Engelsch.

Daarna vatte **De Ligt** de hoofdzaak in het Hollandsch samen en wees erop, dat de Nederlandsche regeering door pasweigering aan menschen als **Björklund** en **Ramus**, haar moorddadig karakter duidelijk openbaarde (geestdriftige instemming). Op zijn verzoek verhief zich de vergadering ter huldiging van de nagedachtenis van **F. DOMELA NIEUWENHUIS**, die, heel zijn leven door, het congres mede voorbereid heeft, en een van hen was, die als met witte kleederen door de groote verdrukking zijn heengegaan. Hem hebben wij te volgen. Spreker verklaart, dat men bijna wiskunstig zeker bewijzen kan, dat de nieuwe wereldoorlog nadert, tenzij het proletariaat zich aan kapitalisme en militarisme onttrekt. Het is een bourgeois-leugen te spreken van het gele gevaar; er is slechts één gevaar: het blanke wereldgevaar, het witte gevaar, het imperialisme. Met de gekleurde medestrijders zijn wij één. Ook thans strijden wij met hen voort.

VERSLAGEN EN CONGRESBOODSCHAPPEN.

Schermerhorn leest een congresboodschap van de Bulgaarsche Tolstojaansche antimilitaristen, geschreven door **Yanko Todorow**, die eveneens door pasmoeilijkheden niet aanwezig kan zijn. Zij verzetten zich tegen elken oorlog, aanvallend of verdedigend, zoowel tijdens revolutie als tijdens contrarevolutie. Duizenden gevallen van dienstweigering kondigen het naderen van den dag aan, waarin de oorlog opgeheven zal zijn.

Wilfred Wellock (Nelson) geeft verslag van de Engelsche antimilitaristische beweging, die haar kernpunt vond in de 10.000 dienstweigeraars. Dit is de zedelijke basis, waarop een nieuwe wereldorde zal worden gebouwd. En deze is noodzakelijk: 't bourgeois-pacifisme is onhoudbaar. Antimilitarisme is antikapitalisme. De Engelsche antimilitaristische actie gaat zich thans doorzetten in de No more War--Movement (Nooit meer Oorlog-Beweging).

Fritz Lieb (Zürich) spreekt namens de Zwitsersche jeugd. Hij herinnert aan de dienstweigeringsactie tijdens den oorlog, en noemt in dit verband o. a. **Jules Humbert Droz**, die eveneens wegens pasmoeilijkheden niet op dit congres aanwezig is. Vooral de jeugd weert zich in Zwitserland krachtig.

Marcel Sauvage (Parijs) spreekt een woord van verzoening tot Franschen en Duitschers. Toen de oorlog uitbrak, bleven, te midden van socialisten en christenen, vrijwel alleen een groep anarchisten

hun beginsel trouw. Zij stonden geschaard rond Sebastien Faure. Het blad „Le Libertaire“ bestrijdt oorlog en militarisme krachtig. In 1917 was er opstand in het leger, doch de soldaten werden door mitrailleurs uit elkander gejaagd. De roem der Fransche matrozen, die op de zwarte Zee weigerden tegen de Russische revolutionairen te vechten, is onvergankelijk. Er zijn in Frankrijk de volgende antimilitaristische en pacifistische groepen: 1° burgerlijke, o. a. de Vrouwenbond voor den Vrede; 2° socialistische: bourgeois-socialisten, bolsjewisten, syndicalistische jeugd; 3° anarchistische: individualistisch en communistisch gezinden; 4° religeuse: christenen, occultisten, theosophen.

Mw. **R. Morgan French** (S. Francisco) kwam vroeger met een Amerikaansche vrouwendelegatie naar Europa, om daar de mannen hun strijd te doen eindigen. Als een trotsche Amerkaansche was zij vol vertrouwen in Wilson. Thans echter verwacht zij het noch van hem, noch van de vrouwen, noch van Amerika. Vroeger een land der vrijheid, is het thans zóó ontaard, dat zelfs verbannen en opgejaagde revolutionairen er geen rust meer kunnen vinden. Spreekster krijgt door dit congres weer hoop. Laten we het niet alleen mooi vinden, maar onze waardeering bevestigen door de daad.

WITTE TERREUR IN HONGARIJE.

Stefan **Villiamy**, die Hongarije zou vertegenwoordigen, en wien het eveneens onmogelijk was te komen, zond het volgende rapport over de witte terreur in Hongarije: De witte terreur gaat in hoofdzaak uit van individueele acties. Evenals de middeleuwsche roofridders koopen sommige vermogende lieden officieren en manschappen op, en trekken plunderend door het land. Eerst werd alles, wat iets met „revolutie“ te maken had, vermoord. Daarna werd gemoord onder hen, die niet direct vóór witte terreur waren. Ook de ellende levert aan Horthy beulen. De z. g. „nationale armee“ is echter even onbetrouwbaar als intertijd de officieren van het gewezen Habsburgsche leger voor de rooden. De idee fixe van de witte terreur is, den tijd der middeleeuwen terug te roepen: de burgerlijke vrijheden opgeheven; de macht der kerk hersteld. De geeselstraf is weer ingevoerd, en de scherpste censuur. Hierdoor zijn de huidige heerschers één met het gewezen vorstenhuis of ze willen of niet. De politieke witte terrorist is gekoppeld aan de kerk. Geen natuurwetenschap, geen moderne kunst, geen literatuur mag meer bestaan. De anarchistische en antimilitaristische groep had geen deel aan de roode dictatuur gehad. Toch werden allen, die tot de anarchistische en antimilitaristische groepen behoorden, door de terroristen gevangen gezet, en wilde men hen door ongehoorde folteringen allerlei beschuldigingen doen bevestigen. Wie van hen nog in leven is, kan men in 't geheel niet weten. Vreeselijk is de witte terreur in zijn spionage en sabotage. Door onophoudelijke leugenachtige artikelen zich op de bureaux der arbeiders en heerschen er als kleine tyrannen. Op deze wijze hebben zij zelfs een grooten invloed op de sovjetheerschappij uitgeoefend! De massa-terechtstellingen, gevan-

gennemingen en interneeringen zijn bekend. Men vraagt zich af: hoe is dit alles mogelijk? Heel eenvoudig! Het Hongaarsche volk verwacht het altijd van een ander, nooit van zichzelf. Met name is het nu weer Horthy's droom, zich als soldenier te verkoopen aan de Entente, om de Bolsjewiki te bestoken, zooals de Hongaren soldeniers waren voor de Habsburgers tegen de Turken. Kortom, deze witte terreur toont duidelijk het avontuurlijk karakter van den staat als zoodanig; het is niets anders dan een onderneming van roovers. Wat zich thans in Hongarije uitwoedt, is de laatste faze van een duizendjarig militair machtsmisbruik, dat zich in razernij wreekt op zijn naderend einde. Wat geweest is, wordt er niet door ongedaan gemaakt. Wat komen moet, kan witte terreur niet verhinderen.

OVERZICHT VAN MILITARISME EN ANTIMILITARISME IN OOSTENRIJK.

Pierre Ramus zond het volgende: „Ofschoon Oostenrijk ten gevolge van zijn nieuwe politieke orde losgekomen is van zijn oud militair systeem, is het militarisme toch niet dood, doch blijft voortbestaan als een huurlingenleger, zoowel binnen het raam van de uitgebreidheid die door de entente is toegestaan, als ook daarbuiten. Dat dit het geval is daaraan zijn vóór alles de sociaaldemocratie, alsook de „communisten" schuldig, die het voortbestaan begunstigen van een militair systeem, omdat zij vermeenden daarin een „bescherming der republiek" te zien, tenminste een dam tegenover de reactie; daardoor, dat zij getracht hebben, hun partijgangers er toe te krijgen, in den nieuwen legervorm binnen te treden.

Helaas hebben de ervaringen tot nu toe slechts bewezen, dat het nieuwe huurlingenleger geheel hetzelfde bruikbare werktuig is in de handen der heerschende machthebbers, zooals dit het vroegere militaire systeem geweest is voor de vroeger regeerende elementen.

Het voortbestaan van een militair systeem heeft ook het voortbestaan van de wapen- en munitie-industrie bewerkt. Deze produceert in Oostenrijk voortdurend en met hoogdruk voor het buitenland en vooral de contrarevolutie, zoodat Oostenrijk het exportland par excellence geworden is in wapenen en munitie voor de contrarevolutie.

Des te meer is dit 't geval, daar de arbeidersbeweging geen werkelijk beslissende stelling hiertegen inneemt. Inplaats van het algeheele ophouden der wapen- en munitienindustrie te bewerken, werd deze propaganda niet ondersteund, omdat, zooals F. Adler zeide, daardoor duizenden arbeiders werkeloos zouden worden. Men vergenoegt zich met de z. g. n. opschorting van 't transport. Door den arbeidersraad werd een comité hiervoor ingesteld, dat echter slechts in zeer enkele gevallen succes had te boeken. In de overwegende meerderheid der gevallen kwam het transport op de wegen van den smokkelhandel en van de omkooperij, hetgeen reeds hierdoor bewezen wordt, dat de arbeid in het munitiebedrijf niet werd stopgezet door de ondernemers. Dit zou zeker geschied zijn, indien de staking van 't transport werkdadig en doortastend geweest ware.

Om in het oostenrijksche huurlingenleger van de z. g. n. „weermacht" opgenomen te worden, moet de intredende een eed zweeren, een gelofte, die hem tot de absolute gehoorzaamheid aan de tucht verplicht en bij niet-gehoorzaamheid zware straffen oplegt. Het is van belang, dat deze gansche militaire orde grootendeels onder de regeering van den sociaaldemocratischen staatssecretaris voor legerzaken, Dr. J. Deutsch, uitgewerkt is en tot wet werd verklaard. Terwijl de achtergeblevenen en de invalieden van den wereldoorlog met belachelijke, erbarmelijke pensioenen worden heengezonden, wordt aan de aanhoorigen van het nieuwe huurlingenleger een tamelijk goed inkomen geboden, slechts om hun volstrekte gehoorzaamheid in 't belang van de instandhouding van

het bestaande kapitalistische systeem verzekerd te zien. En ofschoon het voor het oostenrijksche volk geheel om 't even is, of Westhongarije — als geschenk van 't vredesverdrag van St. Germain — bij Oostenrijk komt of niet, wordt deze vraag toch eensgezind door alle politieke partijen voor „gewichtig" verklaard en van hun kant — in dit geval onder de hoede der entente — geweldig met den sabel gekletterd. Ook is het zeker, dat, — wanneer het vanwege Westhongarije tot een uiteenzetting met de wapens zou komen, — alle politieke partijen eensgezind zouden voorgaan; ter „bevrijding" van Westhongarije zouden zij Westhongarije liever verwoest zien dan bij Hongarije.

Tegen al de voornoemde stroomingen, toestanden en politieke situaties maken als uitgesproken antimilitaristische elementen slechts drie organisaties front en wenden zich hiertegen als geheel. Het is de bond van heerschappijlooze socialisten, die onder de arbeiders propageert, de bond der geestelijk werkzamen, wiens propaganda zich voornamelijk en bijna uitsluitend tot de intellectueellen uitstrekt en de verzoeningsbond, die van christelijk-religieus standpunt uit werkt. Buiten deze groepen is geen organisatie aanwezig, die werkelijk antimilitaristisch optreedt of werkzaam is.

Als publiek orgaan van het oostenrijksch antimilitarisme verschijnt regelmatig slechts „Inzicht en Bevrijding", weekblad van het heerschappijloos socialisme in Weenen. In alle, zeer talrijke en bij alle binnen- en buitenlandsche aanleidingen, opgeroepen vergaderingen wordt het principieele en absolute antimilitarisme op den voorgrond gebracht. De antimilitaristische beweging in Oostenrijk draagt den stempel van het antipatriotisme, van het antinationalisme en van de weigering van wapen- en militairdienst in elken vorm en onder alle staatsvormen.

ONTVANGEN BRIEVEN EN MEDEDEELINGEN.

Zondagmorgen gaf **Giesen** verslag van de deelnemers aan het congres, en deelde mede, dat verscheidene afgevaardigden door pasmoeilijkheden e. d., tezamen ongeveer 25, niet aanwezig konden zijn. Van de volgende personen en organisaties kwamen o. a. brieven in: Comité voor anarchistische Betrekkingen (Barcelona); Mondo Paco (Weenen); Kruistocht met de Bioscoop (New York); Magnus Schwantje (Berlijn); Deensche Sectie Intern. Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid; Stéfan Villiamy (Hongarije); Duitsche syndicalistische landelijke Organisatie (Freie Arbeiter-Union); Plaatselijke organisatie Syndikalisten (Wiesbaden); Vredesbond voor Kinderen (Kopenhagen); Maurice Wullens (Red. „Les Humbles"); Louis Bertoni namens de Zwitsersche Anarchisten en revolutionaire Syndikalisten; Bond van geestelijk Werkzamen (Franz Kobler, Weenen); Raden van syndikalistische Arbeiders (C. L. Raimbault, Parijs); Arbeiders-Ido-Club Kopenhagen; Uitvoerend Comitee internationale Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid (Genève); P. A. S. Amsterdam; Ned. Federatie Arbeiders-Esperantisten; Vrije Jeugd-Verbond (Nederland); Vredesvereeniging Manchester, L. J. Bott (Catholic Friends, Engeland); Non Combattantenvereeniging (London).

DIENSTWEIGERINGSMANIFEST VAN VROUWEN.

Voorlezing werd gedaan van een dienstweigeringsmanifest, ingezonden door **Alice Park** (Palo Alto, Californië), waarin men — uitgaande van het besluit van het vrouwencongres 1919, om oorlog op geenerlei wijze te steunen, maar hem zoo noodig door inter-

nationale staking van vrouwen onmogelijk te maken — de vrouwen en moeders van alle landen oproept, om door handteekening te verklaren, dat zij alle georganiseerden moord als menschonwaardig beschouwen, en aan geenerlei direct of indirect oorlogswerk zullen deelnemen.

DE BIOLOGISCHE BETEEKENIS VAN DEN OORLOG.

Het voorzitterschap wordt hierbij overgedragen aan Dr. **Helene Stöcker** (Berlijn). Prof. G. F. **Nicolai** (Berlijn) spreekt over de biologische beteekenis van den oorlog: Het heeft geen zin den oorlog eenvoudig te ontkennen. Toen de wereldoorlog uitbarstte, faalde zoowel de Internationale van de sociaaldemocratie, als godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap. Zedelijke geboden missen uitwerking, zoolang zij niet diep in de menschelijke natuur zijn geworteld. Om den oorlog met succes te bestrijden, moet men hem eerst biologisch begrijpen, m. a. w. uit de natuur van den oorlogvoerenden mensch verklaren. Weet men eenmaal, onder welke voorwaarden oorlogen noodzakelijk ontstaan, dan kan men hen van zelf te boven komen, door die voorwaarden op te heffen. Oorlogen waren eens voor de menschheid van nut. Thans zijn ze dit slechts voor een kleine waardelooze minderheid en zijn derhalve schadelijk. De scheiding van de menschen in rassen en volken blijkt tegenwoordig een toevallig, wezenlijk tegennatuurlijk gevolg van het vroegere gebrek aan doelmatige middelen van verkeer. Nationale zelfstandigheden hebben tegenwoordig nog slechts traditioneele en cultureele waarde. Biologisch (uit het oogpunt der levensontwikkeling) hebben ze geen waarde meer. Lukt het thans om de stelling, die men natuurwetenschappelijk bewijzen kan: „het menschelijk geslacht is één; er is maar één menschelijk ras“, de menschheid in 't hart te prenten, dan is hiermede de natuurwetenschappelijke grondslag geschapen, om, met behoud van de nationale cultuurwaarden der afzonderlijke volken, een bond van vrije naties te vormen, waarin de menschheid, bevrijd van de voortdurende hindernissen der onderlinge vernietigingsoorlogen, met nooit vermoede energie een levensvernieuwenden strijd zal kunnen opnemen tegen alles wat geen menschengelaat draagt (dieren, ziekten en natuurkrachten), en de komende geslachten leiden tot nimmer vermoed geluk. Of de gedachte, die deze bijeenkomst bezielt, moet daad worden, óf het oude Europa zal ondergaan.

VERSLAG NEDERLAND.

M. de Boer (Amsterdam, Hollandsche I. A. M. V.) betreurt het, dat het karakter van de I. A. M. V. sedert 1904 nog zoo weinig internationaal was. Hij hoopt, dat men van nu af aan van een Internationale Anti-Militaristische Vereeniging zal kunnen spreken. De Holl. I. A. M. V. telt 80 afdeelingen en enkele duizenden leden, en heeft sedert jaren een krachtige actie ontwikkeld. Tienduizenden manifesten en brochures zijn verspreid. „De Wapens Neder“ heeft een oplaag van ongeveer 18.000 exemplaren per maand. Steeds hield de I. A. M. V. het verband in het oog tusschen militarisme en kapi-

talisme. Vooral sedert 1914 ontplooide zij krachtige activiteit. Spreker wijst ook op de beteekenis van het Dienstweigerings-Manifest met 1200 handteekeningen. 600 mannen weigerden den dienst; 65.000 gulden werden als steun aan de gezinnen van behoeftige dienstweigeraars uitgekeerd. Spreker wijst er op, dat de I. A. M. V. in algemeen revolutionaire acties altijd heeft medegewerkt, en steun verleende aan de Indië-los-van-Holland-beweging. Indien in de Hollandsche S. D. A. P. het antimilitarisme sterker wordt, is dit niet het minst te danken aan zijdelingschen invloed van deze organisatie.

TELEGRAM Mw. F. DOMELA NIEUWENHUIS.

Zondagmiddag opent **De Ligt** de vergadering, en deelt mede, dat een telegram van sympathie en kameraadschap is ingekomen van Mw. Nieuwenhuis. Het congres besluit dit met een wedergroet telegrafisch te beantwoorden.

DE ZEDELIJKE GEVOLGEN VAN DEN OORLOG.

Het voorzitterschap wordt thans overgedragen aan **Ernest H. Fletcher** (Bilthoven). **Wilfred Wellock** spreekt over de zedelijke gevolgen van den oorlog. Er is een groot verschil tusschen de primitieve volken, die met trots de schedels en ooren van hun ververslagen vijanden toonen, en den tegenwoordigen mensch, die zich schaamt over wat hij in den oorlog verricht heeft. Dit komt door den groei van het zedelijk bewustzijn. Eens werd alles beheerscht door de vraag naar voedsel en levenszekerheid. Vooral te midden van ongunstige natuurlijke omstandigheden voelden stammen en volken zich verplicht, elkander in wilden strijd om het bestaan gewelddadig te bekampen. Nog geheel in de sfeer van de natuur levend, leefde men ook volgens de beginselen van die natuur. De oorlog was noodzakelijk, en werd beleefd als zedelijk: de eenheid, des bloeds, het onderling verband beleefde men religieus in zijn goden. De eigen god was langen tijd de goede god, in wiens naam men vrijmoedig vreemden doodde. In verband met de ontwikkeling van techniek en verkeer, neemt de productie toe, en groeit de menschelijke persoonlijkheid. Dit heeft zich o. a. geuit in religieuze conflicten. Men heeft ook om der wille van zijn godsdienst strijd om 't bestaan gevoerd (godsdienstoorlogen), en het georganiseerd dooden van menschen daartoe als een zedelijke noodzakelijkheid ervaren. Evenals met de ontwikkeling van de wetenschap de natuurbeheersching toeneemt, groeit met de evolutie van den godsdienst de verdraagzaamheid. Men gaat inzien, dat de mensch een geestelijk wezen is, en beschouwt ten slotte dooden als de grootste zonde. Onder het kapitalisme wordt deze opvatting echter niet doorgezet: een kleine groep grootkapitalisten beheerscht de productie zóó, dat de groote massa niet in haar behoeften meer kan voorzien. In den imperialistischen oorlog werden de menschen tegen elkander opgezweept en de z. g. n. vijanden voorgesteld als barbaren. Het opkomend zedelijk conflict wordt kunstmatig onderdrukt. Dit is de diepste oorzaak van de tegenwoordige demoralisatie: men denke aan de toestanden in Ier-

land, Indië, Mesopotamië, Arabië enz: men denke aan de demoralisatie in Engeland zelf en in alle kapitalistische landen: winzucht, onzedelijkheid, geslachtsziekten woeden; er is voor het menschelijkleven geen eerbied meer. Terwijl Engeland en Amerika zich tot oorlog toerusten, komt heel het maatschappelijk bestaan onder de beheersching van een steeds kleiner aantal menschen. Er blijkt heel wat beschaving noodig, om goede slaven te maken. Spr. juicht het verzet der Indiers toe. Wat Rusland betreft, hebben wij eerst recht om te critiseeren, wanneer wij hier meer, en beter doen. Door rede en geest hebben wij een nieuwen weg te banen. Beroepen wij ons op geweld en op wat laag is, dan worden wij zelf laag. Men kan zich echter ook beroepen op het hoogste. Wij gevoelen ons sterker met den geest dan met de spieren. Een nieuwe opvoeding is noodzakelijk, een krachtige propaganda, een sterke organisatie, om te verhinderen, dat de menschheid in barbarisme vervalt. Onze tegenstander is zeer machtig, maar wij gelooven in nieuwe psychologische mogelijkheden.

OORLOG EN MILITARISME.

Marius Hanot (Parijs), die tengevolge van ziekte verhinderd was te komen spreken over „oorlog en militarisme" had zijn rede gereedgemaakt, opdat deze door **Henri Delecourt** op 't congres zou worden voorgelezen. Zonder pas op weg naar Den Haag, bleek het dezen te Antwerpen onmogelijk, verder te reizen. Door middel van een der kameraden wist hij ons Hanot's rede te doen toekomen. Wij ontleenen daaraan 't volgende: I. **Militarisme vóór den oorlog.** — Het is in het belang van de kleine groep heerschers en regeerders, om den oorlog levend te houden, en den volkerenhaat aan te wakkeren. Toch zullen over enkele eeuwen de haatgevoelens van Franschen en Duitschers den menschen bespottelijk voorkomen. Men zal begrijpen, dat beter dan zich tegen medemenschen te keeren, men ellende, onwetendheid, ziekte en onheilen als vijanden heeft te bestrijden (Charles Richet). Sedert 1871 werd in Frankrijk de weerwraakgedachte ten opzichte van Duitschland systematisch gekweekt o. a. door Deroulède en Barrès. Men nam den 3-jarigen dienstplicht aan, hoezeer die Duitschland moest prikkelen; men verbond zich met 't autocratisch Rusland. De op vrede gerichte politiek van Caillaux (Agadir-kwestie) werd op zij gestooten voor opvattingen in den geest van Millerand. Binnenslands heerschte woest chauvinisme, en voor de koloniën scheen „oorlog" hetzelfde te beteekenen als „beschaving". Dit alles bevorderde het militarisme. Overigens werden de legers ook tegen den binnenlandschen vijand aangewend. Als vroeger vorst, priester en krijgsman, beslissen thans industriëel, koopman en winstnajager. II. **Militarisme tijdens den oorlog.** — In Augustus 1914 trokken ook de Franschen ten oorlog, misleid door de officieele socialisten, door de leiders van de C. G. T., door de burgerlijke en sociaal-democratische pers. Eindelijk echter drong het door, dat niet Frankrijk, maar alle kapitalistische landen voor den oorlog verantwoordelijk waren. Tweemaal sloegen de heerschers een vredesaanbod af. Sedert verdedigden derhalve

de soldaten zeer duidelijk niet hun vaderland, maar het kapitalistisme. Wat werd er van de nationale verdediging voor het Fransche volk?

Verwoeste steden en dorpen	3.720
Geheel vernielde huizen	310.209
Verwoeste fabrieken	11.506
Gedeeltelijk vernielde huizen	313.675
Menschen zonder onderdak	2,712.000
Vernielde bruggen en viaducten	4.785
Weggeraakt vee	20,000.000
Onze dooden	1,500.000
Onze verminkten	274.000

III. **Militarisme na den oorlog.** — Men zeide dat wij voor de verwoesting van militarisme en voor de vrijheid streden. Het vredesverdrag van Genève leert anders. Geen van de zedelijke verplichtingen die men tijdens den oorlog op zich nam, heeft men vervuld. De sabel en de soldatenhak regeeren. Militaire expedities in Rusland, Mesopotamië, Cilicië, Syrië, Polen en Marocco. Frankrijk achter Denikin, Koltsjak, Wrangel en Pilsudski. De Rijn bezet. Het Roerbekken bedreigd. Verplichte militaire dienst van 18 maanden tot 3 jaar. De vrijheid van denken onderdrukt! Slechts de revolutie kan redden. Antikapitalistisch antimilitarisme moet op alle mogelijke wijzen gepropageerd worden, speciaal in verbinding met Duitsche kameraden. Laten wij onophoudelijk strijden en ons nimmer gewonnen geven.

MILITARISME EN KLASSESTRIJD.

Daar Mw. **H. Roland Holst van der Schalk** (Zundert) een telegram heeft gezonden, wegens ziekte verhinderd te zijn, verzoekt men haar geestverwant, den communist **J. Brommert Jr.** (Enschede), haar stellingen voor te dragen. Deze verklaart zich hiertoe bereid, en blijkt tevens geneigd, gestelde vragen en opmerkingen te beantwoorden. Mw. Holst wijst erop, dat in de huidige maatschappelijke faze het militarisme gebruikt wordt, 1° om de belangentegenstellingen der heerschers uit te vechten, en verdrukte volken uit te buiten; 2° om het proletariaat in eigen en andere landen onderdrukt te houden; 3° om landen, waar het proletariaat een aanvang maakt met zijn historische taak, zoo mogelijk te vernietigen. Dit moet bestreden worden als één geheel. Het karakter van dezen strijd heeft zich te wijzigen naar de oogenblikkelijke omstandigheden. Vooral sabotage, arbeids- en dienstweigering hebben groote beteekenis. Antimilitaristische propaganda moet hiertoe voortdurend internationaal gevoerd worden. Men wende zich niet alleen tot de soldaten, maar reeds tot de jeugd, vooral op het platte land. Men versta onder militarisme niet alleen militielegers, maar ook de organisatie van burgerwachten, politie, grenswacht enz. Deze zijn echter vrijwel ontoegankelijk voor de antimilitaristische propaganda. In revolutionaire overgangstijden zullen zij staan in dienst van de heerschende klassen. Deze zullen bovendien inboorlingen, korpsen uit de koloniën, enz. tegen het proletariaat aanwenden. Dit heeft dus in de eerste

plaats ontwapening te eischen van de bourgeoisie en van haar trawanten. Deze ontwapening kan echter slechts worden doorgezet, indien het proletariaat gewapend is. Zoo gezien, zijn roode legers antimilitaristische instellingen, werktuigen ter bevrijding van arbeidende massa's. De hier en ginds en eindelijk overal ontstane roode legers zullen eindelijk het internationale roode leger van de revolutie vormen. Voor de imperialisten is het geweld het eerste. Het proletariaat kan noch wil in zijn revolutionaire worsteling de dierlijke wreedheid der burgerlijke klasse tot voorbeeld nemen. In het algemeen hanteert het revolutionair proletariaat het geweld met tegenzin. Zijn voornaamste middel is propaganda en overtuiging. Is proletarische revolutie zonder geweld onmogelijk, het is aller plicht geweld en bloedvergieten zooveel mogelijk te beperken.

Bij de uitvoerige gedachtewisseling, die hierop volgde, verklaarde **Brommert**, dat z. i. voor revolutionairen het geweld slechts een hoogst belangrijke bijfactor is. Hoofdzaak is de geestkracht van het revolutionaire proletariaat. In geval van uitersten nood moet z. i. het proletariaat alle middelen gebruiken. Het is dan niet de vraag of een middel goed of slecht is, maar of het doel treft. In het uiterste geval zijn de ergste strijdmiddelen niet te erg. Spr. meent dat in communistische gemeenschappen, die geweldmiddelen voor hun handhaving en organisatie aanwenden, ook voor de z. g. n. absolutisten plaats is. Zij zouden zich n. m. l. kunnen bezighouden met den economischen opbouw van de nieuwe samenleving. In zekere omstandigheden zou het, naar Brommert meent, echter zeer goed mogelijk zijn, dat ook tegenover hen met geweld werd opgetreden. Er is geen hooger belang dan het algemeen geluk der menschheid, en voor dit doel moeten alle noodige middelen zonder gewetensbezwaar worden gebruikt.

SAMENWERKING MET DE ONDERDRUKTE GEKLEURDE RASSEN.

Hierna zou gesproken hebben **Dr. Armin Wegner,** die, ook alweder door pasmoeilijkheden, op 't allerlaatste oogenblik verhinderd bleek. Aan de door hem ons toegezonden stellingen ontleenen wij het volgende: Het antimilitarisme heeft ten doel de verlossing der volken van het lijden van den oorlog en van de kapitalistische onderdrukking. Militarisme en kapitalisme (geweld en hebzucht) zijn de beide wezenlijkste kenteekenen van de beschaving van modern Europa. Bij geen gelegenheid echter zijn deze vreeselijke drijfveeren zoo onvervalscht tot uitdrukking gekomen, als bij de houding van Europa tegenover de oostersche volkeren. Daarom kan de strijd tot opheffing van hun heerschappij slechts tot een zegenrijk einde leiden, indien hij in nauwste verbinding met de gekoloniseerde volken wordt doorgezet. 1° De landen van het Oosten met hun groote economische en kunst-schatten bieden de sterkste bekoring voor de kapitalistische hebzucht. Daarom heeft Europa steeds getracht deze landen met niets ontziend geweld te bemachtigen. De meeste oor-

logen der laatste eeuwen zijn handelsoorlogen of koloniale oorlogen, die in het bezit van Oostersche landen hun oorsprong nemen; of wel oorlogen, tot verovering van zulke landen of wel oorlogen waarin de landen van het Westen krijg voeren om hun koloniën (Engelsche oorlog in Indië, Frankrijks oorlog in Afrika, Spaansch-Hollandsche koloniale oorlogen, enz.). 2° Daar de onderworpen volken van het Oosten zich telkens uit hun onnatuurlijke economische en politieke onderdrukking zoeken te bevrijden, voert dit weer tot nieuwe oorlogen, opstanden en revoluties (Indië, Egypte, Duitsch Z. W. Afrika, China, enz.). 3° Europa heeft door de mechaniseerende, geestdoodende middelen van zijn staathuishoudkunde en heerendiensten reeds vele volkeren van het Oosten tot dezelfde soort maatregelen gedwongen, en met dezelfde geweldsideeën vergiftigd. Hiervoor bieden het beste voorbeeld de Japanners, die men reeds om deze reden de Pruisen van het Oosten heeft genoemd. Dit proces nu, de militariseering van het Oosten, moet worden stop gezet! 4° De strijd tegen het militarisme kan slechts dan rijk aan gevolgen zijn, als hij in alle landen tegelijkertijd gevoerd wordt. Hiertoe behooren vóór alles ook de Zuidelijke en Oostelijke landen, want de grootste helft der aardoppervlakte ligt in het Oosten. Alleen reeds 900.000.000 menschen wonen in Azië. 5° In hun Oostersche koloniën bezitten de Europeesche machten groote voorraden menschen, die zij zonder geweten en erbarmen tot legervorming en oorlogvoering aanwenden, zonder dat zij daarbij zichzelf in gevaar begeven. De Engelschen gebruiken zoo de Indiërs; de Franschen de Afrikanen. Daarom is het zaak, de inboorlingen tot het bewustzijn te brengen, dat zij misbruikt worden, opdat zij zich in hun eigen belang bij een nieuwe pressing zullen verzetten tegen den oorlogsdienst voor de doeleinden van Europa. 6° De kapitalistische staten van het Westen vormen een gesloten kring van wereld-ondernemers, uit kracht waarvan zij de immer meer verarmde volken van het Oosten, als fabrieks daglooners rusteloos laten arbeiden. Dit cordon moet men laten springen door de aaneensluiting van alle bezitlooze volken. 7° Het Oosten is de bakermat van den vredesdienst, en van alle vredelievende godsdiensten (Taoisme, Boedhisme, Christendom, Bahaisme). Het is derhalve aan te nemen, dat de vredesgedachte ook heden in de oostersche volken een sterke steun zal vinden (Tagore). Als er nog één middel is om de ongehoorde mechaniseering van de wereld te doen ophouden en den ondergang van het Westen te verhinderen, is dit misschien alleen nog te zoeken in de onuitputtelijke bronwel van de oostersche ziel.

HET LOT DER PRINCIPIEELE DIENSTWEIGERAARS IN RUSLAND.

Des Zondagsavonds leest **K. Boeke** (Bilthoven) het verslag voor van **Vladimir Tchertkoff** (Helsingfors), die wegens pasmoeilijkheden niet aanwezig kan zijn. Tchertkoff wijst op de groote beteekenis van Tolstoi's propaganda voor de dienstweigering. Het aantal dienstweigeraars is onmogelijk te vermelden. Er zijn 873 gevallen van dienstweigering op absolutistische gronden tusschen 1914 en 1916

bekend. De straffen, die dezen menschen opgelegd werden, waren bijzonder zwaar. Onder de voorloopige regeering van Kerenski werd aan alle gevangen dienstweigeraars amnestie verleend. Toen de Sowjet-Republiek pas was ingevoerd, liet men alle dienstweigeraars thuis. Dit werd weldra anders. In sommige districten wierpen de plaatselijke militaire autoriteiten hen in de gevangenis. In andere werden zij gedwongen tot plaatsvervangenden arbeid. Weer elders beschouwd als verraders van het socialisme, gedood als deserteurs. In den herfst van 1918 kwamen verschillende religieuze sekten en groepen, zooals Doopgezinden, Mennonieten, Adventisten en de Moskousche Tolstojaansche Vereeniging voor werkelijke Vrijheid tot een kongres bijeen, en wendden zich, met een verzoek om gewetensvrijheid ook inzake krijgsdienst, tot de Sowjetregeering. Het antwoord hierop was het decreet van den Raad van Volkscommissarissen van 4 Januari 1919. 1° Personen, die om religieuze redenen dienst weigeren, kunnen zich bij de volksrechtbank aangeven, met verzoek om gedurende hun dienstperiode plaatsvervangend werk te verrichten als roode-kruisdienst, arbeid in de hospitalen tegen besmettelijke ziekten e. d., uit te kiezen door henzelf. 2° De volksrechtbank vraagt ter beoordeeling van ieder geval, advies van den Moscouschen Vereenigden Raad van religieuze Gemeenschappen en Groepen. Deze heeft aannemelijk te maken, dat de betrokken persoon oprecht en eerlijk handelt, en een religieuse opvatting vertegenwoordigt, die dienen niet toelaat. 3° Bij uitzondering heeft deze raad het recht, na eenstemmige beslissing aan het presidium van het alrussisch centraal Uitvoerend Comité te verzoeken, dat zekere respectabele persoonlijkheden van bepaald religieuze opvatting zonder eenigerlei plaatsvervangenden arbeid geheel worden vrijgesteld. — Dit decreet werd echter lang niet overal uitgevoerd. In verscheidene districten, b. v. b. Wladimir, Smolensk, Samara e. a. bleef men voortgaan de dienstweigeraars te vervolgen en in de gevangenis te werpen. Hoorde de Vereenigde Raad van een dergelijk geval, dan meldde men zich onmiddellijk tot de autoriteiten. Deze grepen in, en het vonnis werd, wanneer het mogelijk was, herroepen. Velen danken hieraan hun leven. Meermalen echter stoorden zich de plaatselijke autoriteiten niet aan het ingrijpen van de centrale macht. Zoo werden in Smolensk b. v. b. 7 principieele dienstweigeraars gefusilleerd. Eens zonden autoriteiten een dienstweigeraar naar het leger van Koltsjak, om dat dan maar te ondermijnen. Voorts weigeren sommige dienstweigeraars eenigerlei bemiddeling van den raad aan te nemen, omdat zij meenen slechts met eigen geestelijke wapenen te moeten strijden. Eenige leden van den Vereenigden Raad achten hun werk meer en meer onmogelijk o. a. de vader van Tchertkoff. Zij meenen niet in staat te zijn noch het recht te hebben, over eens anders overtuiging en geweten te oordeelen. Tchertkoffs verslag eindigde met een fragment uit een brief van een Russischen principieelen dienstweigeraar, geschreven vóór het oogenblik, dat hij gefusilleerd zou worden.

ANTIMILITARISME, DE VROUWEN EN DE OPVOEDING.

Het voorzitterschap wordt thans overdragen aan **Fritz Lieb.** Dr. **Helene Stöcker** begroet het congres als lid van het hoofdbestuur van den Duitschen Bond van Krijgstegenstanders en als vertegenwoordigster van den internationalen Vrouwenbond voor Vreede en Vrijheid. De vrouw — zoo vervolgt zij —, die door den wereldoorlog op 't gruwelijkst is beleedigd, heeft in 't bijzonder de taak, een wereldbeschouwing en een maatschappelijke orde te bestrijden, die oorlog en bloedig geweld verheerlijkt. Een deel van de vrouwen is zich van deze hooge taak bewust. Naast de mannelijke neiging naar heerschappij is het noodzakelijk, dat in het publieke leven ook de vrouwelijke neiging naar mildheid (die natuurlijk niet slechts bij het vrouwelijk geslacht voorkomt) tot haar recht komt. Het ligt in het wezen van de vrouw, als degeen die het leven geeft, dat zij opkomt voor alle middelen, die het leven, de cultuur, den vrede dienen, en alle pogingen bekampt, die leiden in de richting van gewelddadigheid, en die de strekking hebben dood en vernietiging te vereeuwigen. Als hoedster van het leven moet zij waarschuwen tegen den oorlog als een gevaar voor het ras, en levensbestendiging en eerbied voor heet leven als beginselen van vrouwelijkheid en moederschap tot overwinning voeren. Reeds moet aan de jeugd worden duidelijk gemaakt, dat oorlog als zoodanig, niet slechts de z.g.n. veroveringsoorlog de groote misdaad is, waarvoor tenslotte allen mede verantwoordelijk zijn te stellen, die gelooven aan het zedelijk recht van den noodweer. Zoolang de geheele wereld den verdedigingsoorlog als gerechtvaardigd beschouwt, heeft men niet het recht, hen als misdadigers te behandelen, die volgens deze opvatting hun plicht gedaan hebben, maar toevallig tot de overwonnen volken behooren. Helder begrip aangaande het noodlottig zelfbedrog, dat moorddadige noodweer geoorloofd zou zijn, moet reeds in den ontvankelijken bodem van de kinderlijke ziel worden ingeplant. Men moet de leer van het leger als een middel tot noodweer, even grondig afzweren als de drift naar veroveringen. Dit moet allen inconsequenten pacifisten, allen sociaal-patriotten en burgerlijken vredestichters worden ingeprent. Reeds Nietzsche heeft gezegd dat het noodzakelijk is, dat een volk eindelijk leert, vrijwillig zijn eigen zwaard te breken. Bestond het vooroordeel van den verdegigingsoorlog niet, dan was de wereldoorlog nooit uitgebroken; had tenminste niet dien omvang aangenomen. In 't vervolg moet ieder mensch van der jeugd af worden bijgebracht dat niemand aan de duivelsche barbaarschheid van den oorlog, onder welk voorwendsel ook, mag deelnemen. Vooral de vrouw heeft te beseffen, dat het meest onaantastbaar recht van ieder mensch, die geboren werd, het leven zelf is. Door het christendom hebben wij de waarde van de menschelijke persoonlijkheid leeren kennen. Hieruit volgt dat niet alleen het kapitalisme, maar vooral ook de verkeerde opvoeding bestreden moet worden, alsof de staat het recht zou hebben, vrij te beschikken over leven en dood van zijn burgers. Noch de socialisten ven de IIde Internationale, noch die van Moscou hebben dit voldoende in zich opgenomen. Wanneer men de economische uit-

buiting van het leven reeds brandmerkt, hoeveel te meer dan de vreeselijkste vorm van uitbuiting, welke door middel van den oorlog het leven zelf rooft. Dat zoo weinigen dit nog inzien, komt vooral door verkeerde opvoeding. De erkenning van de heiligheid van het menschelijk leven kan slechts de grondslag van een nieuwe maatschappij vormen. Noodzakelijk is, dat ruim baan gemaakt wordt voor een geest van liefde, inzicht en onderlinge hulpvaardigheid.

LICHTBEELDEN.

Vervolgens vertoonde de gewezen officier **G. W. Meyer** (Bremen) een reeks lichtbeelden, waardoor het verminkend en leven-aantastend karakter van den oorlog onmiddellijk duidelijk werd. „Vergeet niet — riep hij in 't Esperanto, Engelsch en Fransch zijn hoorders toe —, dat het menschen zijn als wij, vaders en zonen."

MILITARISME, COMMUNISME EN ANTIMILITARISME.

Thans wordt voorlezing gedaan van de uitvoerige rede van **Pierre Ramus (R. Großmann)** (Weenen), die wegens pasmoelijkheden het officieel gedeelte van het congres niet kan bijwonen, doch in Den Haag aanwezig is. Volgens hem was het doel der maatschappelijke bewapening door een of ander hoofdman, vorst, president of sowjetdictator nooit de beveiliging van het maatschappelijk belang, maar diende steeds om de machtspositie van hen in stand te houden, die voor het aan gezag geloovige volk de belichaming waren van het belang der gemeenschap. Wist een nieuwe groep door bewapende minderheden de oude heerschers op zij te werpen, dan verwerd ze weldra tot nieuwe machthebbers. En het volk, bewerkt door kerk en school, publieke opinie en zedelijke theorieën, erkende de nieuwe macht als staat. Welken vorm dit militarisme ook aanneemt (volksmilitie, weerplicht, soldenierslegers), het kan nooit de basis van het gemeenschappelijk belang zijn, en blijkt altijd het middel voor heerschappij, geweld en uitbuiting (in den wereldoorlog werd dit duidelijk). Iedere staat, ook die van een proletarische sowjetdictatuur, heeft militairen noodig en moet daarom hetzelfde beginsel van ijzeren discipline en geweld gebruiken als de imperialistische staten. De ineenstorting van Rusland, Oostenrijk-Hongarije en Duitschland bewees, dat het militarisme de grondslag is van staat en volksuitbuiting. Helaas leefde de gedachte van een positief en actief antimilitarisme zoogoed als niet in het proletariaat, en zijn leiders, geheel onder invloed van de theorieën van 1793, schiepen een nieuw militarisme, en bevestigden zoo de staatsmacht. Toch is door den wereldoorlog het kapitalisme aangetast en blijft de mogelijkheid van zijn ineenstorting. Als het proletariaat nu maar inziet, dat iedere oorlog slechts in het belang van kapitaal, bezit en regeering zijn kan. De eenige uitweg is de ontmilitariseering van de maatschappij. Het militarisme is het wapen van den staat, dat zich tegen het levensbeginsel van het eigen volk en tegen dat van de geheele menschheid keert. Het maakt voor den staat de bescherming van het eigendomsmonopolie mogelijk; onttrekt aan de maatschappij een groot deel der productie-

krachten. en verspilt menschelijken arbeid voor wapens en munitiefabricage. Zoo gezien is het militarisme de kern van het sociale vraagstuk. Ontmilitariseering van de maatschappij beteekent voorbereiding en overgang tot opheffing van alle maatschappelijke monopolies, m. a. w. tot communisme, dat even economisch als doelmatig is. Antimilitarisme is de grondslag van communisme, en opheffing van 't monopolie beduidt verdwijning van alle heerschappij. Het wezenlijk doel van alle antimilitarisme is communistische anarchie. Actief en passief antimilitarisme is thans de eenige uitweg. De antimilitarist wijdt zich hieraan, afgezien ervan, of de maatschappij zijn doel thans reeds kan bereiken. Hij weigert eed, gelofte en militairen dienst, en is absoluut antipatriot. Alle problemen der diplomatie, alle koloniale vraagstukken, alle economische kwesties zijn slechts in den geest van antimilitaristisch communisme op te lossen. Het is de cultuurtaak van den antimilitarist de menschheid voorbeeldelijk te bewijzen, dat de zaak van vrijheid en recht nooit moorddadig gehandhaafd kan worden. Hieruit volgt het opgeven van alle defensie, ook van een z. g. n. communistischen staat. Geschiedt dit niet, dan wordt het volk niet slechts afhankelijk van allerlei economische en politieke machthebbers, maar ook door een geest van nieuw militarisme vergiftigd. Door de verheerlijking van het roode leger gaat het internationale proletariaat wanen, dat militarisme en oorlog ook bevrijdingsmiddelen zijn voor den klassenstrijd. Terwijl het geloof aan de overwinningskracht van wapengeweld, militarisme en oorlog al lang weerlegd is, wordt het kunstmatig in het proletariaat levend gehouden. Tengevolge daarvan worden alle ethische en cultureele proletarische belangen tot het militaristisch niveau neergedrukt. De marxistische opvatting in zake bewapening van het proletariaat moet dan ook verwarrend werken, en wekt een in beginsel reactionnairen geest. Het proletariaat als zoodanig is geen gelijkgeaarde massa: het heeft slechts enkele revolutionaire kernen: algemeene bewapening van het proletariaat beteekent derhalve, dat cultureel achterlijke massa's in staat worden gesteld zich tegen revolutionaire minderheden te keeren. Het bewapenen van een elite-groep uit het proletariaat leidt tot willekeurige dictatuur van soldeniers of partijmachthebbers, voor wier betrouwbaarheid geenerlei garantie bestaat. Bovendien laat men onder de leus, het proletariaat te willen bewapenen, de steeds toenemende en steeds meer verslindende wapen- en munitieproductie der burgerij voortgaan. Brutaliteit, strategische kennis en militaire ervaring is nu eenmaal aan de zijde van de reactie. Men zie Midden-Europa. Thans staat daar het revolutionaire proletariaat welhaast onbewapend tegenover een sterk bewapende reactie, die de groote massa van het achterlijke volk in zijn dienst heeft. Het anarchistische communisme eischt, dat het militarisme als machtcentrale van den staat en beveiliger van alle monopolie door dienstweigering en revolutionairen economischen strijd zoo spoedig mogelijk opgeheven moet worden. Een nieuwe opvoeding van jeugd en volk is noodzakelijk. Gedurende een revolutie is het de taak der anarcho-communistische antimilitaristen, om de volledige opheffing van alle militaire organisaties te eischen. Zij ver-

vullen daardoor de taak der revolutie zelf: opheffen van gezag en kapitalisme; het opruimen van alles, wat verhindert, dat uit de aarde vrije krachten zich in onderling spel ontwikkelen. Bestond een in dergelijken geest levende anarcho-communistische gemeenschap, dan werd ze waarschijnlijk op militaristische wijze aangegrepen. Ze zou dan de taak hebben, den menschheid te toonen, dat men zich nog op andere wijze verdedigen kan. Ten eerste door vernietiging van de spookgedachte „vijand". Heeft een inval plaats, dan wordt deze militair niet weerstaan. Hoe meer dan de z. g. vijand doordringt en zich over het land verspreidt, hoe meer hij zijn militaire macht, die uiteraard centralistisch is, verliest. Zonder twijfel zou een dergelijke strijdwijze ook offers kosten. Hoe oneindig grooter is echter het aantal offers, dat het verwoestingsgeweld van het jezuitisch militarisme eischt! Zonder offers, zonder taaien, onophoudelijken strijd zal de menschheid nooit tot bevrijding geraken. Het gaat er slechts om wat hier waarlijk doelmatig is. Ten slotte is het proletariaat op het terrein van het geweld in de ongustigste omstandigheden. Dit is het speciale gebied van de burgerij. Op antimilitaristisch sociaal-economisch terrein is het juist omgekeerd; hier is de burgerij volkomen afhankelijk van het proletariaat. Ze kan de industrie niet militariseeren, wanneer het bewust geworden volk dit niet wil. Zoo gezien, bevat het antimilitarisme de wezenlijke methoden van de sociale revolutie in zich. Het blijkt de revolutie in permanentie: de voortdurende omwenteling.

TELEGRAMMEN.

Maandagmorgen opent **J. van Langen** (Kopenhagen) en geeft het woord aan **Jos. Giesen** voor het lezen van telegrammen. Uit Melbourne (Australië): „De Australische Vredesconferentie zendt broederlijke groeten." Uit Weenen: „Solidairen groet van de consequente antimilitaristen Rudolf Hacker, Konrad Hofer, Ignaz Holzreyter, Ernst Hübl, Robert Hynek, Ernst Kerpen, Anton Kulich, Karl F. Kocmata, Moritz Likier, Otto Lustig, J. Magerer, Benno Mandl, Josef Mottitschka, Johann Pogany." Uit Amsterdam, van de Nederlandsche Vereeniging van Onafhankelijke Typographen: „Onze beste wenschen voor het welslagen van dit congres."

PROTEST INZAKE PASWEIGERINGEN, ENZ.

Daar het thans definitief gebleken is, dat ook Wegner, die zou spreken over antimilitarisme, koloniën en het oosten, en Rocker, die behandelen zou militarisme en kapitalisme, door pasmoeilijkheden niet aanwezig kunnen zijn, stelt **Giesen** aan het congres de volgende protest-resolutie voor, die onder groote geestdrift aangenomen wordt:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres, Den Haag 1921, protesteert tegen de openlijke en geheime tegenwerking van regeeringen, overheden en politie, die o. a. passen weigerden aan Rudolf Grossman (Pierre Ramus), C. J. Björklund, Armin Wegner, Jules Humbert Droz, Rudolf Rocker, e. a., anarcho-socialisten, radi-

cale pacifisten, antimilitaristen van de IIIe Internationale en syndicalisten, doch verheugt zich ten zeerste over het feit, dat hierdoor het revolutionair-antimilitaristisch karakter van het congres openbaar is, en hierdoor de noodzakelijkheid van de meest felle antimilitaristische actie voor de volken, die het nieuwe en het goede willen, duidelijk blijkt."

ANTIMILITARISME EN VAKBEWEGING.

De rede van **C. J. Björklund** (Stockholm), die de officieele zittingen van het congres niet kan bijwonen, maar zijn voordracht over antimilitarisme en vakbeweging zooeven aan den congressecretaris heeft kunnen ter hand stellen, wordt thans voorgelezen. Björklund dankt namens de Jong-Socialistische Partij in Zweden voor de uitnoodiging om te spreken. Nog steeds dient het militair apparaat heerschenden klassen en partijen, om met ruw geweld arbeiders, die zich bevrijden willen, te onderdrukken. Daarom hebben speciaal de vakvereenigingen als arbeiders-organisaties een practisch antimilitaristische taak. Zij hebben te strijden op de wijze der directe actie. Dat wil niet zeggen moord en doodslag of onzedelijke politiek, maar een actie van de hoogste cultureele en zedelijke waarde, die voortkomt uit den eisch van vrede en gerechtigheid. Overal worden de militairen tegen de arbeiders gebruikt. Zoo zond koning Oskar II in 1879 1000 soldaten met 50.000 scherpe patronen en 6 kanonnen uit tegen de stakers in Sundsval. Dergelijke maatregelen namen de Zweedsche heerschers in 1890, 1891, 1892, 1898, 1900, 1903, 1906, 1908, 1909 tijdens de algemeene werkstaking 1917, tegen de hongerdemonstraties 1921. Hetzelfde ziet men in alle landen, in 't bijzonder in Frankrijk en Spanje, maar ook in z. g. democratische landen als Zwitserland en Noorwegen. Toen men echter in 1903 in Noorwegen een walvischoproer bloedig wilde neerslaan, weigerden de soldaten te schieten, en trad een arbeider uit de gelederen op den kapitein toe en zeide: „Het is uw zaak om te bevelen, maar onze zaak al of niet te gehoorzamen." Zelfs in het „vrije" Amerika werden arbeiders vermoord, evenals in Duitschland, Rusland, enz. De arbeidersorganisaties hebben zich dus met het militaire vraagstuk in te laten. Hoe eerder men het militarisme aanvat, hoe beter, anders komt men met zijn maatregelen te laat, en wordt onnoodig arbeidersbloed vergoten. Dit geldt ook voor komende revoluties. In Zweden wordt dit door de vakvereenigingsmenschen begrepen, ofschoon nog lang niet genoeg in practijk gebracht. Toch hebben reeds de electriciens en de typografen besloten om alle werk voor militarisme te boycotten. Vooral directe actie moet worden aangewend: onmiddellijk weigeren wapentuig en legerbehoeften te vervaardigen; kazernes te bouwen, enz.; weigeren wapens, munitie en soldaten te vervoeren; de geheele militaristische moordmachine volkomen negeeren. Tegen den oorlog wende men algemeene staking aan. Daar een deel van de arbeiders zich altijd weer als soldaat tegen het proletariaat laat gebruiken, is het noodzakelijk, dat men zorgt, dat de verhouding tusschen arbeiders en soldaten zoo goed

mogelijk zij. Nieuw inzicht en nieuwe gezindheid moet bij hen worden gewekt. Militaire gehoorzaamheid moet als de grootste misdaad worden voorgesteld. De vakbeweging moet door vergaderingen, feestelijke bijeenkomsten, manifesten, enz. met de militaire kameraden voortdurend in verbinding blijven. Een nieuwe wil moet weigeren doode geweren, kanonnen, enz. te hanteeren. De vakvereenigingen moeten alle acties tegen het militaire systeem rusteloos steunen. Boycot, blokkade en algemeene staking moeten den oorlog breken. Ook steune de vakbeweging zedelijk alle persoonlijk verzet tegen het militaire systeem en waardeere de dienstweigering. Na de ellende van den wereldoorlog dringt bij de arbeiders het bewustzijn door, dat door maatschappelijke massaactie aan oorlog en militarisme een eind gemaakt moet werden. Het besluit van de le Internationale van 1868 en de opvatting van Domela Nieuwenhuis in 1891 en 1893 werkt verder. Evenzoo wat Keir Hardie en Vaillant voorstelden in 1910 te Kopenhagen. De vakvereenigings-Internationale van Amsterdam begint dit te erkennen. Het is onze taak te zorgen, dat de methode van directe actie overal aanvaard en in practijk gebracht wordt.

DE PRACTIJK VAN HET ANTIMILITARISME.

Alb. de Jong (Den Haag), bespreekt de practijk van het antimilitarisme. De kern van het militarisme is een stelsel van bruut geweld en discipline, om economische onderdrukking uit te oefenen. In een samenleving van sociaal gelijkberechtigde individuen is een militair stelsel ondenkbaar. Het vormt echter een wezenlijk en onmisbaar onderdeel van de tegenwoordige maatschappij. Deze laatste kenmerkt zich overigens niet alleen door oorlogsellende, maar, daar zij een voortdurende oorlog van allen tegen allen is (klassenstrijd, concurrentiestrijd), eischt, ze ook in z. g. n. vredestijd duizenden en duizenden slachtoffers van armoede. Er zijn ook slagvelden van economische ellende (tuberculose, woningnood). De dood op het oorlogsslagveld is voor spreker verkieslijker dan het leven in zorgen, ellenden en ziekte van duizenden proletariërskinderen. Bovendien wordt de industrie al meer gemilitariseerd, en het productievermogen aangewend tot vervaardiging van moord- en legertuig. Er is een voortdurende wisselwerking tusschen kapitalisme en militarisme. Daar het militarisme de hoofdpijler is van de klassenmaatschappij, vormt het antimilitarisme een noodzakelijk onderdeel van den proletarischen klassenstrijd. Allereerst heeft de arbeidersklasse den plicht tegen oorlog en militarisme te strijden, 1° omdat haar onmiddellijk belang dit eischt. 2°. omdat zij niet alleen in zich de macht heeft. om op een gegeven oogenblik door algemeene werkstaking en massale dienstweigering het militarisme ineen te doen storten, maar ook om een maatschappij op te bouwen, waarin voor ruw geweld geen plaats meer is. Het gaat niet aan, om, met den ouden Liebknecht, de bourgeoisie alleen verantwoordelijk voor den oorlog te stellen. Het zijn ten slotte de arbeiders, die hem voeren. Voor de bourgeoisie spreekt de oorlog van zelf; zij moeten die in practijk brengen uit kracht van het tegenwoordig economisch stelsel; uit

kracht van hun belang, enz. Voor het proletariaat geldt dit alles niet. Er is een speciale antimilitaristische wereldbeweging noodig, om dit inzicht bij de arbeiders te wekken en tevens om propaganda te maken onder dat deel der bevolking, dat buiten de vakbeweging staat. Twintig eeuwen christendom hebben bewezen, dat men er met een beroep op het goede en verhevene alléén niet komt. Wij hebben ons voorloopig te baseeren op het belang van de werkers. Het kapitalisme is bankroet. De ontreddering neemt steeds toe; al meer loonslaven waken tot menschen op, wat tot een steeds meer zich verscherpenden klassenstrijd aanleiding geeft, die tot revolutie zal moeten voeren, en in sommige streken dan ook reeds gevoerd heeft. Bovendien dreigt nieuwe wereldoorlog; het gaat dus om oorlog of revolutie: taak van de arbeiders is te zorgen, dat vóór eventueelen nieuwen wereldoorlog de revolutie komt, om zoo de menschheid voor de verschrikkingen van den nieuwen krijg te behoeden; om de revolutie zoo internationaal mogelijk te maken; om de revolutie op een zoo hoog mogelijk plan te stellen: de resultaten van de revolutie mogen niet bedorven worden tengevolge van de ontaarding van het proletariaat; en de opbouw der nieuwe maatschappij mag niet verhinderd worden door nieuwe uitputting der voorraden, ontwrichting der produktie, enz. Bij eventueele revolutie zal het leger in 3 deelen uiteenvallen: a. zij, die niet verder vechten, omdat zij dat tot nu toe slechts gedwongen deden; b. zij, die kiezen vóór de revolutie; c. zij, die staan aan de zijde van het reactionnair geweld. De antimilitaristen hebben het militarisme en de legertucht zoodanig te ondermijnen, dat a. en b. zoo groot mogelijk, c. zoo klein mogelijk wordt. Het gaat voor antimilitaristen niet aan, tegenover het geweld van de bourgeoisie, propaganda te maken voor revolutionnair geweld, ook al is men overtuigd, dat een eventueele revolutie niet zonder geweld verloopen zal. Het gezagscommunisme moge roode-leger-propaganda maken, omdat het uiteraard niet buiten militarisme kan, het geeft daarmede een wapen, aan de witte militaristen, waardoor ook het witte militarisme wordt versterkt. Wij staan tegenover twee groepen: een kleine groep, die belang heeft bij het militarisme, een groote groep, die wij overtuigen moeten van het tegendeel. Tegenover de invoering van het stelsel van beroepssoldaten is krachtige propaganda en toepassing van onmiddellijke staking van militaire productie het eenige middel om de publieke opinie te veroveren en de arbeiderklasse tot algemeene werkstaking en massale dienstweigering in geval van oorlog op te voeden. Aanbevelenswaardig is voorts doelmatige sabotage. Geen daad ondermijnt zoozeer de gezagsidee als persoonlijke dienstweigering. In Rusland heeft de revolutie zich in militaire richting ontwikkeld, wat een aantal revolutionnairen buiten Rusland ertoe brengt hun kracht te zoeken niet in anti-, maar in rood-militaristischen strijd. Men vergete nimmer, dat de ontwikkeling in Rusland mede een gevolg is van de houding van het West-Europeesche proletariaat. Doch evenmin, dat de communisten van de IIIe Internationale oude sociaaldemokraten zijn, en een groot deel van hen verantwoordelijk is te stellen voor de noodlottige gevolgen van parlementaire politiek en partijsocialisme. In ieder

geval hebben alle revolutionnairen hier zich tegen de Entente te keeren, die van de Rijnstreek een operatiebasis heeft gemaakt voor een geweldig leger, dat ook tegen Rusland en opwakende revoluties in Midden-Europa zal kunnen worden gebruikt. Hieruit volgt voor spreker echter niet het aanvaarden van de partijdictatuur der gezagscommunisten voor de revolutie. Wanneer een gezagscommunist zegt: het proletariaat maakt dit of dat uit, dan maakt hij, de gezagscommunist, de dictator, het uit. Maar wanneer een vrij-communist zegt: Ik maak het uit, dán maakt het proletariaat het uit. Het volk heeft zijn lot in eigen hand te nemen. Als arbeiders in de eerste plaats, en niet als soldaten hebben de proletariërs de macht in zich, het kapitalisme te breken. Noodzakelijk is de samenwerking van alle revolutionnaire antimilitaristen, die in nauw contact met de vakorganisatie, een actieve beweging hebben te vormen, welke op alle punten het militarisme in zijn wezen aanvalt, de antimilitaristische acties over de geheele wereld zich doet concentreeren en alom bekend maakt, en aldus de revolutie bespoedigt, den oorlog verijdelt en het proletariaat in Rusland en elders zijn zelfbeschikking waarborgt.

ANTIMILITARISME EN VAKBEWEGING.

B. Lansink Jr., voorzitter N. A S. (Amsterdam) spreekt over antimilitarisme en vakbeweging. Het wezen van het militarisme is niet alleen in de kazerne en in het leger, maar in alle organen van de kapitalistische maatschappij te constateeren, ook in het productiestelsel. Heel het leven is ervan doortrokken. Het is onjuist, de misstanden van het kapitalisme alleen aan de kapitalisten te wijten. Het verschil tusschen den kapitalist en den arbeider is vaak slechts dit, dat de eerste kapitaal bezit, de tweede het mist, terwijl hun beider gezindheid precies dezelfde is. Wij moeten dus ook persoonlijk socialist worden. De geest van het kapitalisme en militarisme zijn wezenlijk één, slechts komt in het leger sterker dan in de fabriek het feit tot uitdrukking, dat de eene mensch over den anderen heerscht, en de ondergeschikten niet verantwoordelijk zijn voor hun eigen daden. Antimilitaristische propaganda is dus niet voldoende, wanneer die uitsluitend gericht wordt tegen het militaristisch instituut, belichaamd in leger, vloot en kazerne. Militarisme is zelfs te vinden in het tegenwoordig onderwijs. Wezen van het militarisme is niet dit, dat men allerlei dingen moet doen, die onpleizierig zijn, maar dit: dat men dingen moet doen, die tegen eigen menschelijk wezen ingaan, en dat men tot automaat veranderd wordt. In een waarlijk socialistische maatschappij is zooiets onbestaanbaar. Kapitalisme en militarisme zijn één, en moeten bestreden worden door socialistische opvoeding van de arbeidersklasse, die thans even schuldig staat aan het militarisme als de bourgeoisie. Het gaat er dus om, dat de economische organisatie van den arbeid in den antimilitaristischen strijd wordt betrokken, en dat tevens iedere arbeider individueel zich als socialist ontwikkelt. De arbeiders moeten niet maar voor zich laten denken, hetzij door een zwarte, hetzij door een roode geestelijkheid, maar zelf denken.

Zij moeten tot het inzicht komen, dat zij slechts die goederen en gebruiksartikelen hebben te produceeren, welke geacht kunnen worden noodig te zijn of dienstbaar aan de materieele en geestelijke verheffing van de menschelijke gemeenschap. Dit besef dringt meer en meer door, wat o. a. blijkt uit de resolutie van de munitiearbeiders in Duitschland, die zich uitspraken vóór weigering van fabricage van oorlogsmateriaal. De vakbeweging heeft ook een nieuwen geest onder het volk wakker te maken. Dit kan men niet met geweren doen. Hierbij vernielt men alleen andermans hersenen, terwijl men niet in staat is op deze wijze de hersenen der arbeiders te revolutioneeren. Men leze uit dit oogpunt „De revolutionnaire Massa-aktie" van Henriette Roland Holst. Het socialisme is niet alleen een strijd om het materieel beter te hebben, het is een strijd om de geesten om te wentelen. In dezen strijd moet het doorslaggevend moment de directe actie zijn, terwijl men voorts in zijn maatregelen zich zal hebben aan te passen aan wat de tegenpartij doet. Waar de kapitalistische klasse er in revolutionaire perioden niet voor terug zal deinzen, te trachten de bevrijdingspogingen van het proletariaat gewelddadig neer te slaan, meent spreker, dat de vakbeweging het geweld als strijdmiddel niet geheel kan verwerpen, doch stelt hiertegenover, dat revolutionaire, economische, directe actie den doorslag geven moet. Het gaat tegen den geest, die kapitalisme zoowel als militarisme bezielt, en vóór een nieuwe menschwaardige samenleving.

GROET AAN GEVANGEN KAMERADEN.

Maandagmiddag half drie had een schitterend geslaagde openlucht-bijeenkomst plaats, welke geopend werd door den voorzitter der I. A. M. V. sectie Nederland, **M. de Boer.** Op voorstel van **Roorda** neemt men de volgende resolutie aan:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres groet de duizenden kameraden, die gevangen zijn voor hun tegenstand en hun dienstweigering, in 't algemeen voor hun moed om volhardend te werken aan de totstandkoming van een maatschappij, die den naam van menschen-maatschappij waardig is."

BRIEF UIT SPANJE.

Marcel Sauvage (Parijs) leest den brief voor, welke het Spaansche Comité voor Anarchistiche Betrekkingen gericht heeft tot het Internationaal Anti-Militaristisch Congres te Den Haag.

Het was het voornemen geweest der Spaansche kameraden, gedelegeerden naar het congres te zenden: de eerste, die hiertoe aangewezen werd, is door de Spaansche politie vermoord; de tweede in de gevangenis geworpen; de derde bleek niet in staat, de streng bewaakte Pyrenaeën te passeeren.

Met een broederlijken groet aan het congres verhalen de Spaansche kameraden, hoe moeilijk hun taak is in den strijd om een wereld van vrijheid. Geen tyrannie van verleden of heden, noch de Spaansche inquisitie in den tijd van Torquemada, noch het optreden

van Alva in Vlaanderen, noch de strengheid van het Czaristisch bewind, overtreft de woeste wreedheid van de huidige Spaansche terreur. In Spanje heerscht een militaire kaste („juntas de defensa"), die hun wil zelfs aan de regeering opleggen. Hun politieke dienaren, als Dato, vestigden een ijzeren dictatuur, hieven alle grondwettelijke waarborgen op, schonden alle wetten, en openden een helsche jacht tegen alle vooruitstrevende elementen, in 't bijzonder tegen de revolutionaire syndicalisten. In Barcelona alleen werden in 10 dagen een 1000tal revolutionairen gearresteerd. Toen de gevangenissen overvol waren, ketende de overheid telkens weer 15, 20, 30 kameraden aaneen en joeg hen door middel van gendarmen te paard gedurende weken en maanden langs de wegen van Spanje, van gevangenis tot gevangenis, over een afstand van 30 of 40 kilometer per dag. Het lijden van deze kameraden was klein vergeleken bij hetgeen anderen ondergingen. Men ranselt met stokken, sabels en geweerkolven. Men verscheurt de menschelijke geslachtsdeelen, zoodat velen van ellende sterven. Verscheidenen werden verplicht op een blanco vel hun handteekening te zetten, waarboven dan de machthebbers een verklaring schreven, ten gevolge waarvan de onderteekenaars zich van de gruwelijkste dingen schenen te beschuldigen. Hierop volgde dan veroordeling tot levenslange gevangenisstraf of fusilleering. Toch ging de revolutionaire beweging door. Toen organiseerde de regeering benden, die uit roovers en souteneurs bestonden, welke zonder vorm van proces straffeloos revolutionaire syndicalisten doodden, terwijl men voortdurend gearresteerde kameraden vermoordt, onder voorwendsel, dat zij poogden te vluchten. Heldhaftig houden hiertegen de geestverwanten stand. Dientengevolge breken in het leger opstanden uit en zijn er officieren door hun soldaten terechtgesteld. Van hieruit heeft men ook de executie van Dato te begrijpen. De internationale bourgeoispers, en ook een groot deel van de pers der reformistische sociaaldemocraten, geeft van dit alles een valsche voorstelling. Daarom verzoeken wij aan Uw congres om onze stem verder te dragen en deze feiten uit te roepen in 't heelal. Wij, anarchisten,strijden met onze syndicalistische kameraden mee. Vier der onzen hebben den stoet der dooden geopend. Verbaasd en bedroefd, zien wij de onverschilligheid, waarmee de arbeidersorganisaties en de intellectueele groepen de barbaarschheden, die de Spaansche staat dagelijks vermenigvuldigt, maar over zich heen laat gaan. Deze onbeduidendheid der internationale solidariteit vormt een betreurenswaardig contrast met de strakke eenheid van alle regeeringen, alle burgerijen en alle reactionaire machten. Ondanks alles nemen wij geheel en al aan het congres deel en zijn wij bereid met U samen te werken voor een practischen strijd tegen het militarisme. Wij meenen, dat, om doel te treffen, de eerste taak moet zijn, om onmiddellijk alle bronnen, waarmee het militarisme zich voedt, aan te tasten en bovenal om onze propaganda te versterken, om uit de hersenen van het volk de vooroordeelen van het patriotisme uit de roeien.

RESOLUTIE TEGEN DE SPAANSCHE TERREUR.

Op voorstel van de Fransche kameraden besluit de volksvergadering dat terstond een brief van den volgenden inhoud gericht zal worden tot den Spaanschen Minister-president:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres te Den Haag van 26—31 Maart 1921 is diep bewogen door de laaghartige kapitalistisch-reaktionaire inquisitie, die Spanje thans doet bloeden, en waarvan de slachtoffers onze broeders, arbeiders, en boeren van dit schiereiland zijn. Het richt zich tot de Spaansche regeering, in 't bijzonder tot koning Alfons en den president van den Spaanschen ministerraad, om zijn diepste verontwaardiging uit te drukken. Met ontzetting en revolutionairen toorn hebben de internationale afgevaardigden van de veelvoudige moorden vernomen. Het congres heeft besloten dit protest te bevestigen door met steun van de arbeidersmassa's in het buitenland de Spaansche producten te boycotten."

GROOTE VOLKSVERGADERING.

Onder geestdriftig méeleven der aanwezigen, voerden na De Boer, Roorda en Sauvage het woord: **Helene Stöcker, Wilfred Wellock**, Mw. **Wichers** (Feministische Partij in Nederland), **Wastiaux, Lieb. Nicolai, Cordes**, de Esperantist **Eyers**, de Idist **Yzerdraat**, Mw. **French en Giesen.**

ANTIMILITARISME EN CHRISTENDOM.

Maandagavond gaf **Schermerhorn** het woord aan Ds. **Henri Huchet** uit Parijs, die sprak over antimilitarisme en Christendom. Spreker verklaarde, tot geen enkele politieke partij te behooren, maar hij heeft de vrijheid lief in den geest van den Christus. Hij wees er op hoe, recht tegen de pacifistische overlevering van het oorspronkelijk Christendom in, de officieele voorgangers der roomsche en protestantsche kerken thans oorlog en militarisme verheerlijken. In de dagen van Constantijn heeft de kerk reeds een mariage de raison gesloten met den staat. Terwijl oorspronkelijk de Christen, wanneer hij gedoopt werd, als symbool van algeheele vernieuwing, met het gansche lichaam in het water werd ondergedompeld, hield hij in later tijd, gedurende de doopplechtigheid zijn éêne arm, waarmede hij het wapen zou voeren, voorzichtig boven den levensvernieuwenden vloed. Een afschuwelijke degeneratie leidde er toe, dat, tengevolge van de caesaristische neigingen van de kerk, de geest der officieele Christenen al meer jezuitisch en militaristisch werd. Tenslotte vereerden de geloovigen een Christus, die als in een vliegmachine in den wolken zweefde. De geest van Christus moet echter op aarde komen. Er behoort met het evangelie van vrijheid en vrede practisch ernst gemaakt te worden. Niet in de kerk, maar hier kunnen de geloovigen vinden, wat zij noodig hebben en wat Christus ons leert.

ANTIMILITARISME EN VRIJE GEDACHTE.

Daarna sprak B. Reyndorp (Den Haag) over antimilitarisme en vrije gedachte. De konsequente vrijdenkers, verklaart spreker, die niet slechts tegen geestelijke en moreele overheersching strijden, maar ook streven naar de verwerkelijking van vrede, vrijheid en gerechtigheid, moeten noodzakelijk ook antimilitaristen zijn. Ofschoon bij velen door den wereldoorlog de oogen zijn open gegaan voor het feit, dat de roof-, moord- en heerschzucht der machthebbers door geestelijken als „door God gewild" wordt verdedigd, en zij zich daarvan met afschuw afwenden, vereenigen zich thans opnieuw internationaal de clericalen als één zwarte macht, die de levensvijandige dwang en waanvoorstellingen bijgeloof, onkunde, militarisme en uitbuiting opnieuw bevordert en versterkt. Tegen deze barbaarsche samenzwering moeten de vrijdenkers zich internationaal aaneensluiten. Elke maatschappelijke instelling is als 't ware de uitbeelding van bepaalde gedachten en gevoelens. Terecht heeft Keir Hardie het militarisme dan ook „een geestestoestand" genoemd. De dragers daarvan zijn de antipoden van den redelijken mensch, dien de vrijdenkers tot ontwikkeling willen brengen. De vrijdenkers willen als aanhangers der evolutie-leer alle menschelijke krachten tot vrije en volledige ontwikkeling brengen, en zoo medewerken aan de edelste cultuurselectie. Het militarisme echter werkt, zooals Häckel eenmaal geschreven, doch later verzwegen heeft, aselectief, en doet het ras ontaarden. Het onttrekt de naar lichaam en geest best ontwikkelden periodiek aan productieven arbeid; verspilt hen in oorlogstijd bij millioenen, en laat dan aan de zwakken en ontaarden de voortplanting van het ras over. Al te veel vrijdenkers waren langen tijd bevangen in den waan van reformisten en van de meeste moderne sociologen, die meenden, dat de geweldsstaat zich door demokratische hervormingen langzaam tot een redelijke samenleving zou ontwikkelen. Tot in 1914 het plotseling scheen, alsof de oorspronkelijke staat uit de tijden der barbaarschheid herrezen was. Treffend zegt Müller-Leyer, dat zulk een staat zich slechts door zijn omvang van een gewone rooversbende onderscheidt, maar dezelfde beginselen en praktijken volgde. Voor de konsekwente vrijdenkers, die reeds vóór den wereldoorlog libertaire revolutionairen en socialisten waren, was al wat toen gebeurde de empirische bevestiging van de waarheid hunner overtuiging, dat waarachtige vrede eerst kan komen door den vredeswil en den vredesdaad van de volken, d. w. z. van de arbeidende en de denkende massa's zelf. De beste vrijdenkers, zegt spreker, waren dan ook immer tevens antimilitaristen en revolutionairen De erkenning van de eenheid van vrije gedachte en antimilitarisme spreekt duidelijk uit de wijze, waarop door Schermerhorn op het congres van de Nederlandsche vrijdenkersvereeniging „De Dageraad" in 1915 het verband tusschen die beide aan de orde werd gebracht Op initiatief van spreker nam het „Dageraad"-congres van 1916 een motie aan, waarin, evenals in de te Parijs aangenomen motie van Domela Nieuwenhuis in 1905, op de volstrekte tegenstelling tusschen vrije gedachte en militarisme gewezen werd, en die met de verklaring eindigde, dat

de Nederlandsche vrijdenkersvereeniging voor het vervolg den strijd tegen het militarisme zou aanvaarden met die intellectueele middelen, die haar als wijsgeerige en ethische vereeniging zonden ten dienste staan. Wel was men niet zoo konsekwent als de vrijdenkers in Parijs, die verklaarden, dat alleen de formule „geen man en geen cent voor het militarisme" den wortel van het kwaad aantast, maar het was een schrede in de goede richting. Antimilitarisme en vrije gedachte, aldus eindigt sprekers blijven natuurlijke bondgenooten, want dit is de eerste voorwaarde voor de verwerkelijking van het ideaal, dat antimilitaristen en vrijdenkers beide nastreven: de vrije mensch in een vrije maatschappij. —

Nadat **Boeke** nog gewezen had op het militaristisch karakter van het kerkelijk, speciaal van het roomsche geloof; **Neel Kist** haar vreugde had uitgesproken over de aanwezigheid van vele vrouwen en moeders op dit congres, en opgewekt tot een strijd tegen het kapitalisme, daar dit verontzedelijkend werkt en in vreedzame tijden evenzeer slachtoffers maakt als in tijden van oorlog, sprak **Schermerhorn** een slotwoord. Hij verklaarde zich dankbaar voor den opgewekten geest, die het demonstratief gedeelte van het congres gekenmerkt had, en betuigde hartelijken dank aan allen, die tot het welslagen van de zeer druk bezochte bijeenkomsten hadden medegewerkt.

Organisatorisch gedeelte I

I. A. M. B.

VERTEGENWOORDIGDE ORGANISATIES.

De volgende organisaties waren vertegenwoordigd: Int. Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid en de Vredesvereenigingen der Vrouwen in de V. S. van Amerika door Mw. **Rose Morgan French**; I. A. M. V. Sectie België door **Adamas en Léa Gérard**: Landelijke Organisatie van Consekwente Anti-Militaristen in Denemarken (I. A. M. V., Sectie Denemarken) door **J. van Langen**; Anarchistische Jeugd van Rijnland en Westfalen door **F. Cordes**; Bond van Tegenstanders van den Krijgsdienst (Duitschland) door **G. W. Meijer** en **Dr. Helene Stöcker**; Bond „Nieuw Vaderland", Duitsche Vredesvereeniging (afd. Berlijn) en Int. Vrouwenbond voor Vrede (Duitsche Sectie) door Dr. **Helene Stöcker**; Nooit meer Oorlog-Beweging (No more War Movement) door **Wilfred Wellock**; Anarchistische Federatie (Parijs) door **L. Haussard**; Christelijke Vredesbeweging (Frankrijk) door Ds. **H. Huchet**; Vakvereeniging van Schrijvers (Parijs) door **Marcel Sauvage**; Anarchistische Groepen van het Noorden van Frankrijk, Syndicalistische Jeugd en Bond van Dienstweigeraars (I. A. M. V., Sectie Frankrijk) door **L. Wastiaux**; I. A. M. V., Sectie, Nederland door **J Hooyberg** en **L. Bot Jr.**; N. A. S. door **B. Lansink Jr.**; Bond van Heerschappijlooze Socialisten in Oostenrijk door **Pierre Ramus**; Nieuw Socialistische Partij (Zweden) door **C. F. Björklund**; Communistische Jeugd-Organisatie in Zwitserland door **Fritz Lieb**; Internationale Absolutisten door **C. Boeke, H. P. Eyers** en **Ernest Fletcher.**

Voorts landelijke en plaatselijke organisaties uit Nederland van: den Bond van Religeuze Anarcho-Communisten (Vrije Communisten), Vrije Socialisten, Sociaal-Anarchisten, Dageraad, Feministische Partij, Goede Tempelieren, Socialistische Partij, Revol. Vrouwenbonden, Metaalbewerkers, Werkvrouwen, Stucadoors, Kleermakers, Gemeentewerklieden, enz.

NIET AANWEZIG.

Wegens pasmoeilijkheden konden o. a. niet aanwezig zijn: **Janko Todorov** (Bulgaarsche Tolstoyanen); **H. Delécourt** (I. A. M. V., Sectie Frankrijk); **Wladimir Tchertkoff** (Russische Religieuse

Vrije Communes); **Jul. Humbert Droz** (Romaansch-Zwitsersche Socialistische Jeugd), **J. Moyses** (Weensche Verzoeningsbond); **Jean Simon** (Zwitsersche Christen Socialisten).

Marius Hanot, de secretaris der Fransche I. A. M. V., onlangs na tien maanden voorarrest van gerechtelijke vervolging ontslagen, kon wegens ziekte niet komen.

De afgevaardigden van de Anarchistische Federatie in Spanje konden door de in hun land heerschende terreur niet aanwezig zijn.

Tot het laatst toe hoopte men vergeefs op de komst van Dr. **Armin Wegner**, die spreken zou over: „Anti-Militarisme, de Koloniën en het Oosten", en van **Rudolf Rocker**, die „Militarisme en Kapitalisme" zou behandelen en de Duitsche Syndicalisten vertegenwoordigen. Ook deze bleken door pasmoeilijkheden verhinderd.

Enkele Duitsche arbeiders-afgevaardigden werden den dag vóór het congres te Bilthoven gearresteerd, gevangen gehouden tot na Paschen, en over de grens gezet.

Linn A. E. Gale zou op het congres vertegenwoordigen de Mexicaansche Communistische Partij en het Comité voor vrijen Handel met Rusland. In zijn maandschrift (Gale's International Monthly) berichtte hij (Maart 1921), dat hij verhinderd is aan het congres deel te nemen en daarom een rapport over den toestand in Mexico heeft ingezonden, om op het congres te worden voorgelezen. Dit rapport werd tot nu toe door den secretaris niet ontvangen.

ZONDER PAS AANWEZIG.

Ondanks de maatregelen van regeeringswege genomen, slaagden o. a. **Adamas** en **Léa Gérard** (Belgie), **Haussard** (Frankrijk), **P. Ramus** (Oostenrijk), **Björklund** (Zweden) erin, tijdens het congres te Den Haag aanwezig te zijn en aan het congres mede te werken.

POLITIE.

Het congres werd omzwermd door binnen- en buitenlandsche politiespionnen. Dank zij de uitnemende hulp van verscheidene Haagsche kameraden, waren zij niet in staat aan het congres ook maar eenige schade te doen. Alles verliep overeenkomstig den aard en de bedoeling der internationale bijeenkomst. Alle paslooze kameraden kwamen weer veilig thuis.

EERSTE GEHEIME VERGADERING.

Vrijdag 25 Maart waren Pierre Ramus en Léa Gérard reeds in Den Haag. Weldra kwamen ook andere pasloozen. De Ligt, De Jong, Eckhard, Giesen, Schermerhorn, J. Harinck hadden met hen van den aanvang af voortdurend contact. Dientengevolge waren ze van 't verloop van het officieele gedeelte van het congres geheel op de hoogte. Ook werden des nachts voorloopige besprekingen gehouden. Terwijl Maandagmiddag de groote volksvergadering de aandacht der politie tot zich trok, had de eerste geheime vergadering plaats. Aanwezig waren **Adamas**, **L. Gérard**, **Van Langen**, **Haussard**, **Ramus**,

Björklund, Eckhard, De Jong, De Ligt, Schermerhorn, Harinck en wijlen **Jacq. Long.** Besproken werd in de eerste plaats de eventueele stichting van een I. A. M. Bureau. Men bleek het algemeen erover eens te zijn, dat niet slechts het bestaan en de ontwikkeling van een speciale I. A. M. V. gewenscht was, maar dat de gansche internationale antikapitalistische en antimilitarische beweging zich in een Bureau behoorde te concentreeren, waaraan ook niet-speciaal-antimilitaristische vereenigingen en andere speciaal-revolutionair-antimilitaristische organisaties dan de I. A. M. V. konden deelnemen. Dit bureau zou een practisch doel hebben, en zich richten tegen oorlog, terreur en tegen interventie in landen, die bezig waren zich revolutionair te bevrijden. Het zou genoemd kunnen worden I. A. M. B. tegen Oorlog en Reactie. Vooral de Belgen, de Franschen en de Hollanders eischten, dat ook het karakter van dit bureau uitgesproken antikapitalistisch zou wezen. Van Fransche en Hollandsche zijde werden vervolgens verschillende antimilitaristische strijdmiddelen naar voren gebracht, waarvan nog later sprake wezen zal.

TWEEDE GEHEIME VERGADERING.

Dinsdagmorgen vergaderden te zamen Mw. **French,** Mw. **Stöcker, Adamas, Léa Gérard, van Langen, Mayer, Nicolai, Haussard, Huchet, Sauvage, Wastiaux, Eyers, Fletcher, Ramus, Björklund, Boeke, de Boon, Eckhard, De Jong, De Ligt, Harinck, Schermerhorn, Bot, Kaastra, Hooyberg.** Aard en taak van het bureau werden besproken. Van Belgische, Fransche, Duitsche en Hollandsche zijde werd wederom nadruk erop gelegd, dat een eventueel I. A. M. B. uitgesproken antikapitalistisch behoort te zijn. De actie van het bureau behoort gedragen te worden door revolutionair-socialistische organisaties en groepen.

OPENING VAN HET ORGANISATORISCH GEDEELTE.

Dinsdagmiddag opende **Schermerhorn** het organisatorisch gedeelte van het congres, dat voor het publiek toegankelijk was. Hij sprak de verwachting uit dat ook het tweede gedeelte dezer bijeenkomst zou staan in het teeken van onderlinge waardeering en kameraadschap.

VERDERE INGEKOMEN STUKKEN.

Giesen doet mededeeling van een ingekomen schrijven van het Comité der anarchistische Confederatie van Noord-Spanje dat het congres zijn sympathie betuigt, en verklaart, voortdurend te willen samenwerken; van een groet van den Vrij-religieuzen Bond der Supra-confessioneelen uit Oostenrijk en van het P. A. S. te Groningen.

VERSLAG VAN DEN SECRETARIS.

Als secretaris van het voorloopig I. A. M. B. brengt **Jos. Giesen** het volgend verslag uit: Na den wereldoorlog kregen wij contact

met 22 landen in 5 werelddeelen. Meermalen bleef dit vaag (Argentinië, Egypte); was het moeilijk te handhaven (Spanje, Rusland). Inniger reeds werd het verband met Australië, N. Zeeland, Mexico, Boelgarije, Finland. In Europa gaat 't goed. Nieuwe afdeelingen der I. A. M. V. ontstonden in België, Denemarken en Frankrijk. Het voorloopig I. A. M. B., op de geheime bijeenkomsten te Den Haag in Augustus 1920 namens België, Denemarken, Duitschland, Frankrijk en Holland aangewezen, zond manifesten uit, die door de kameraden internationaal gepubliceerd werden. Van de vele bladen, die ons steunden verdient vooral vermelding „Erkenntnis und Befreiung" van Pierre Ramus. Wij staan in verbinding met 1° zuiver antimilitaristische organisaties (b. v. de nationale afdeelingen der I. A. M. V., oudstrijdersvereenigingen, No more War-beweging); 2° vakvereenigingen (het N. A. S., syndicalisten in Denemarken, Duitschland, Frankrijk, Fransche synd. jeugd. enz.); 3° vrouwen- en jeugdbonden (Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid, zetel Genève; Hollandsche Feministische Partij; verschillende revolutionair-socialistische vrouwenorganisaties; vrije jeugd in Duitschland, Oostenrijk, Zwitserland, enz.); 4° politiek-economische organisaties van wijdere strekking (Bond van heerschappijlooze Socialisten in Oostenrijk; Socialistische Partij, vrij-communistische en anarchistische organisaties en groepen in Nederland; anarcho-socialisten in Zweden, enz.); 5° bijzondere vereenigingen (vegetarische bonden, humanitaire organisaties, vrijdenkersgroepen, enz.). Spreker hoopt, dat mede door dit congres al deze en dergelijke organisaties tot verhoogde, gezamenlijke actie zullen geraken.

REVOLUTIONAIR ANTIMILITARISME IN FRANKRIJK.

In plaats van **Marius Hanot**, secretaris der I. M. A. V., sectie Frankrijk, die door ziekte verhinderd is te komen, leest **Lucien Wastiaux (Roubaix)** een verslag over Frankrijk, opgemaakt door **J. Girardin.** De Jeunesse Syndicaliste (Synd. Jeugd) werd opgericht in 1904. Zij ontwikkelde ondanks vervolgingen, gevangenisstraffen, enz. groote bedrijvigheid. Men stichtte een „comité d'entente", dat belast was met het centraliseeren van het antimilitaristisch werk der jongeren. Door vergaderingen, manifesten, brochures en manifestaties verbreidde men zijn beginselen. Men bleef, toen de oorlog uitbrak, aan zijn antimilitarisme trouw. De uitgave van „Le Cri des Jeunes" werd door de Fransche overheid verboden. Men liet het toen in Portugal drukken, en verspreidde het in 't geheim. In 1916—1917 werden kerngroepen van kameraden georganiseerd, die tot in het leger toe vredeswoorden propageerden. Talrijke vlugschriften werden onder de troepen verspreid. Verscheidene kameraden geraakten wegens antimilitaristische en pacifistische propaganda in de gevangenis. Door middel van het „Comité pour la Reprise des Relations internationales" betoonde men instemming met de conferenties van Kiental en Zimmerwald. In 1919 onthulde men in talrijke volksvergaderingen aan de arbeiders het noodlottig gedrag van hun leiders. In samenwerking met de anarchistische jeugd stichtte men een comité voor antimilitaristische actie. Tegen het

einde van 1919 richtte men, op initiatief van de kameraden Léon Prouvost en Bonvallet, in overleg met het „Comité d'entente" een Fransche sectie van de I. A. M.V. op, „Ligue des Réfractaires (Dienstweigeraarsbond)" genaamd. Alleen de anarchistische jeugd en enkele oud-strijders aanvaardden het program. De groote socialistische organisaties lieten den oproep onbeantwoord. Tengevolge van de houding der regeering propageert men thans in het geheim. De Synd. Jeugd is het niet eens met den Bond van Oud-strijders en met de z. g. communistische jeugd-organisaties, die de menschen niet tot dienstweigering opwekken maar tot deelname aan het kapitalistische leger, om zoo door propaganda en wapenoefening een rood leger voor te bereiden.

Wastiaux leest vervolgens verschillende antimilitaristische manifesten voor van de Fransche afdeeling der I. A. M. V., syndicalistische jeugd, enz.

Op verzoek van **Schermerhorn** doet **Wastiaux** hierna nog mededeeling van de werkzaamheid van de groep Noord-Frankrijk der anarchistische communisten, waaraan hijzelf heeft deelgenomen. Zij hield nauw verband met de revolutionaire syndicalisten. In het kolenbekken van 't departement Pas de Calais werkte onvermoeid Broutchoux, die in 1907 in Nederland het anarchistisch en antimilitaristisch congres heeft bezocht. Men ondermijnde den militairen geest der soldaten, die tegen werkstakers enz. naar de mijnstreken werden gezonden. In het Noorden verscheen het antimilitaristisch orgaan „Le Combat" en „Le Cri du Peuple". Men onthulde het immoreel karakter van het leger, en wees op de gruwelen, die in de militaire gevangenissen in Fransch-Afrika werden bedreven. Dit wekte groote belangstelling bij de bevolking, waarvan er velen, door hun aard en temperament, kennis hadden gemaakt met de militaire strafmaatregelen. De kameraden, die aldus werkten in revolutionair-syndicalistischen geest, werden vanuit het parlement door de officieele socialisten bestreden. In 1914 verscheen „La Défense sociale". Toen kwam de groote misdaad van den wereldoorlog. 60 bevelen tot inhechtenisname moesten voor het noorden worden gegeven. De meeste kameraden ontsnapten. 11 weerbarstigen werden als gevangenen naar Parijs gebracht. „Le Combat" werd vervolgd wegens antioorlogsartikelen. Daartegenover begon de officieele socialistische pers een campagne, dat Duitschland het Carthago was, dat verwoest moest worden! De Duitsche militaire bezetting van 9 October 1914 tot 9 November 1918 wettigde in geenerlei opzicht de haat, die de arbeidersbevolking van het Noorden tegen de Duitsche natie als geheel zou kunnen koesteren. Duizenden Duitsche soldaten trokken door Roubaix en waren er ingekwartierd. Hun eenvoudig en correct gedrag stak gunstig af bij de arrogantie der officieren en politiebeambten, die de bevolking terroriseerden. Ook tijdens de Duitsche bezetting trachtten de antimilitaristen tegen den stroom op te roeien. In 1915 poogden vrouwelijke kameraden een pacifistische propaganda door te zetten. Toen werden zij beschuldigd, Duitsche spionnen te zijn. De actie mislukte. 18 Maart 1916 was er te Roubaix een hongeroproer. Brave Fransche burgers, weldenkende handelaars en

Duitsche militaire commandanten waren het erover eens, dat de broodeloozen moesten worden gestraft, omdat zij gepoogd hadden zich van de provisiekast der O. W.'ers meester te maken. In Mei, Juni en Juli 1918 belegden de kameraden in Noord-Frankrijk geheime antimilitaristische vergaderingen en verspreidden manifesten. Men trachtte over de fronten heen zijn sympathie kenbaar te maken aan de pacifisten van geheel de wereld. Men verspreidde brochures van Domela Nieuwenhuis, Kropotkin en Malatesta. Sedert den wapenstilstand voert men krachtig strijd tegen de militarische zielsziekte van het overwinende Frankrijk. Voortdurend moet men zich tegen de z. g. socialistische leiders en voormannen keeren.

DE HONGERSTAKERS VAN DENEMARKEN.

J. van Langen, afgevaardigd door de Deensche consequente Dienstweigeraars (Deensche sectie I. A. M. V.) verhaalt, hoe deze betrekkelijk kleine groep grooten zedelijken invloed uitoefent. Men weigert dienst en vecht zich vervolgens door hongerstaking uit de gevangenis vrij. Ook weigerde men plaatsvervangenden burgerlijken dienst te verrichten, daar men dit als onderkruiperwerk beschouwde. De sociaaldemocratische minister Stauning paste, hoewel zich antimilitarist noemende, op de principieele dienstweigeraars onverbiddelijk de harde wet toe. De Deensche syndicalisten zijn inzake het militaire vraagstuk verdeeld. In ieder geval moet de antimilitaristische strijd vóóral met economische middelen gevoerd worden. Een deel der vroegere principieele dienstweigeraars is thans ook voor deelname aan het kapitalistische leger, om zoo een rood leger voor te bereiden. Spreker acht het een verkeerde weg, dat revolutionairen zich op die wijze gaan onderwerpen aan den militairen dwang en de militaire voorschriften. Moge de ondervinding hen wijzer maken en in de rijen der strijders terugvoeren! Al meent men in zekere tijden geweld te moeten toepassen, men onderscheide wel. In kleine landen als Denemarken, Zweden, Noorwegen, Nederland, België kan de groote revolutie niet opkomen. Dat geschiedt elders. Dan worden de kleinere landen meegetrokken in den grooten stroom. Daarom is het vormen van z. g. n. roode legers in dergelijke landen in ieder geval voorloopig volkomen overbodig. Komt de revolutie, dan hebben de arbeiders te weten, waar zij behooren te staan. Hoe meer zij zich bewust zijn van hun economische beteekenis, hoe krachtiger hun revolutionaire strijd wezen zal.

ARBEID DER NEDERLANDSCHE I. A. M. V.

Hooyberg geeft nog verschillende bijzonderheden over de werkzaamheid der I. A. M. V. sedert 1904. Bij elke lichting deelt men manifesten en brochures uit. Tegen de actie om de Hollandsche vloot uit te breiden („Onze Vloot") nam zij speciaal stelling. Meermalen ijverde men tegen werving voor het koloniale leger, o. a. door op de werfplaten over den kop van een afgebeelden soldaat een

doodshoofd te plaatsen. Overal in den lande werden op Kerstfeest altijd weer speciale vredesvergaderingen belegd. Honderdduizenden kleine gegomde strookjes werden verspreid, waarop verschillende motto's voorkwamen; zoo tijdens de opening van het Vredespaleis: „Humaniseeren van den oorlog is humaniseeren van den duivel." Meermalen maakte men kennis met de justitie. Domela Nieuwenhuis, Schermerhorn e. a. waarschuwden voor den dreigenden wereldoorlog. In 1914 zette men zijn antimilitaristischen arbeid krachtig voort. Men organiseerde ook een dienstweigeringsbeweging tegen den gedwongen oefenplicht. Velen der I. A. M. V. namen deel aan de reeds vroeger (blz. 10) vermelde dienstweigeringsbeweging. In Mei 1917 besloot men het aanmaken van munitie speciaal te gaan bestrijden, en stelde men weigering van werk ten dienste van 't militarisme met principieele dienstweigering gelijk. In December 1917 besloot men ook weigeraars van burgerlijken dienstplicht als militaire dienstweigeraars te beschouwen. De I. A. M. V. groeide van 500 tot 3000 leden. Jaarlijks verspreidt men bij duizenden een soldatenalmanak. Bij binnenlandsche beroeringen spoort men de soldaten aan niet op 't volk te schieten. Krachtig werkte de I. A. M. V. ook mede in meer algemeen revolutionaire acties en zocht dan speciaal contact met de vakbeweging. Zijdelings heeft de vereeniging ook invloed op nog niet verpolitiekte leden van de S. D. A. P., welke zoojuist een klein stapje in onze richting deed. Sedert 1917 werkte de I. A. M. V. voor het congres, dat thans plaats heeft.

ANTIMILITARISME IN BELGIE.

Daar de aanwezige Belgische kameraden officieel afwezig zijn, doet **de Jong,** die meermalen voor de I. A. M. V. België bereisde, voor hen verslag. België is het slagveld van Europa. Jammer dat geen der zuidelijke kameraden hier getuigen kan, wat men heeft doorgemaakt. Wat in België treft, is de strijd tusschen Vlaamsch en Waalsch, dat is meer dan een taalstrijd. Men kan de Vlamingen vergelijken met de Ieren. De socialistische beweging in België is opportunistisch van karakter. De Vlaamsche oud-strijders zijn antimilitarist, omdat zij inzien, dat zij gebruikt worden in dienst van, ten slotte Fransch, imperialisme. Men heeft wel genoeg van den oorlog, doch over het algemeen zoo weinig inzicht, dat men inplaats van absolute ontwapening en geenerlei dienstplicht te eischen, voor een zesmaandschen dienst pleit. Gelukkig werkt thans de I. A. M. V. voor „geen man en geen cent". Haar secretaris **Herman van der Reeck** werd bij een revolutionnaire beweging door een stommen dienaar van 't gezag gedood. Intusschen vond onze beweging steun ook bij andere strijders als Stroobants, de Swert en Adamas. Er zijn thans afdeelingen te Brussel, Antwerpen, Leuven, Ostende, Ninove, Mechelen en Diest. Waalsche en Vlaamsche revolutionairen werken eendrachtig er in samen. Schandelijk was de beleediging door den sociaaldemocratischen minister Vandervelde Schermerhorn aangedaan, toen deze rondtrok om onze ideeën in België te verkondigen. Beneden critiek is de houding der ons bestrijdende pers.

VOORSTEL INZAKE EEN INTERNATIONAAL ANTIMILITARISTISCH BUREAU.

Schermerhorn geeft het woord an **De Jong** om mededeelingen te doen inzake te behandelen kwesties. Deze wijst er op, dat meer en meer noodzakelijk is gebleken het bestaan van twee lichamen: 1. een internationale organisatie van antimilitaristische vereenigingen in den zin van de I. A. M. V.; 2. een bureau, waarbij zich ook de antimilitaristisch gezinde vereenigingen kunnen aansluiten, die nog allerlei andere doeleinden nastreven (bvb. syndicalistische, politiek-economische, humanitaire organisaties, vrouwen- en jeugdbeweging). Dit laatste zou dan speciaal gericht zijn tegen dreigenden oorlog, witte terreur en interventie tegen een proletariaat, dat revolutionair optreedt.

VERHOUDING TOT DE ABSOLUTISTEN.

Voorts deelt spreker mede, dat er te Bilthoven reeds vóór dit congres een groep absolutisten is samengekomen, die besloten heeft, zich niet afzonderlijk te organiseeren, wanneer de I. A. M. V. haar opvattingen deelt. Het is wel zeker, dat de I. A. M. V. als zoodanig zich niet op absoluut anti-geweldsstandpunt zal stellen. Hieruit volgt, dat zij 't recht hebben, zich op eigen beginselverklaring te organiseeren. Besluit men echter thans tot oprichting van een I. A. M. Bureau, dan hopen wij, dat zij zich daarbij aansluiten, en met ons samenwerken in den strijd tegen dreigenden wereldoorlog enz. Hiertoe kunnen trouwens alle revolutionairen samenwerken, van de aanhangers der IIIe Internationale af tot Quakers en Tolstojanen toe.

DERDE GEHEIME VERGADERING.

Dinsdag 29 Maart des avonds 8 uur tot Woensdagmorgen 30 Maart des voormiddigs 5 uur waren ter vergadering bijeen: **Rose Morgan French, Adamas, Léa Gérard, Van Langen, Meyer, Nicolai, Helene Stöcker, Eyers, Fletcher, Wellock, Haussard, Sauvage, Wastiaux, Ramus, Björklund, Lieb, Boeke, De Boon, Bot, Eckhard, Giesen, J. Harinck, T. Harinck, Hooyberg, De Jong, Kaastra, De Ligt, Schermerhorn** en eenige anderen.

ANTIMILITARISTISCHE STRIJDMIDDELEN.

Van Fransche zijde wordt naar voren gebracht, dat een I. A. M. B. noodzakelijk is van door en door practisch karakter. Men ijvere voor oprichting van desertiebureaux; men geve politieke documenten uit, waardoor de heerschende klasse ontmaskerd wordt; men overwege als strijdmiddel de sabotage; men voere perscampagne; men wekke op tot boycot van vakvereenigingen, wier leden oorlogswerk verrichten; men voere speciale propaganda onder de vrouwen; men wekke op tot persoonlijke dienstweigering door middel van manifesten; men richte zich direct in geschrift tot de imperialistische regeeringen; men aanvaarde een wereldtaal.

KARAKTER VAN HET BUREAU.

Vervolgens werd nogmaals onderzocht wat de aard van het Internationaal Antimilitaristisch Bureau zou wezen, en of ook dit een uitgesproken antikapitalistisch karakter zou dragen. Van Oostenrijksche zijde en van de zijde der absolutisten meende men, dat dit laatste niet volstrekt noodzakelijk was. Van Belgische, Duitsche, Fransche, Hollandsche en Zwitsersche zijde stond men er ten zeerste op, dat het bureau, zoowel theoretisch als practisch, kapitalisme en militarisme in onderling verband zou bestrijden. Vooral in Duitschland immers was gebleken, dat antimilitaristische vereenigingen, die geen uitgesproken antikapitalistisch karakter hadden, altijd weer verburgerlijkten en soms zelfs middelen werden in de hand van nieuwe oorlogsmachten. Het ware gewenscht, dat ook het antipatriottisch karakter der actie van het bureau voor ieder onmiddellijk duidelijk werd. Van Oostenrijksche zijde werd opgemerkt, dat toch door Quakers en andere religieuse sekten, waarvan vele leden niet antikapitalisten zijn, op de wijze der persoonlijke dienstweigering tijdens den wereldkrijg een krachtige oorlog aan den oorlog was gevoerd. Het zou ongewenscht zijn aan dergelijk groepen samenwerking met 't bureau onmogelijk te maken. In het algemeen vereenigde men zich ten slotte met de opvatting, dat de actie van het I. A. M. B. een uitgesproken antikapitalistisch karakter zou dragen. Zonder twijfel — zoo verklaarde men van Hollandsche zijde — hebben verschillende Quakers en andere religieuzen een in menig opzicht bewonderenswaardigen strijd tegen den oorlog gevoerd, doch men vergete nimmer, dat de Quakers en andere min of meer kettersche groepen mede krachtig het kapitalisme hebben opgebouwd, en ofschoon zij in sommige opzichten humanitaire daden verrichtten, zij toch tegelijkertijd het kapitalisme door handel en nijverheid meest zonder protest in stand hielden. Gelukkig zijn er thans onder de Quakers reeds velen die verder zien, en begrijpen, dat de z. g. n. vrede een voortdurende economische oorlog, een moordende klassestrijd is, waarvan de z. g. n. oorlog op critieke momenten dan weer een typische uitbarsting blijkt. Wij leven thans in een tijdperk, dat de mensch niet redelijk heerscht over het economisch proces, maar waarin de dingen, de zaken de menschen beheerschen; waarin de dood het leven, de quantiteit de qualiteit verslindt. Hoe verdienstelijk niet uitgesproken antikapitalistisch-gezind antimilitarisme-van-de-daad in het afgetrokkene ook zijn moge, wanneer degene die dit toepassen óf het kapitalisme niet aantasten óf het zelfs practisch en principieel zonder gewetensbezwaar bevorderen, staan zij cultuurhistorisch verre achter bij revolutionaire antikapitalisten die, zij het op de meest gewelddadige wijze, in den strijd voor een nieuwe samenleving zich practisch en principieel tegen het kapitalisme keeren. Indien gekozen zou moeten worden tusschen min of meer burgerlijk geaccentueerd antimilitarisme en het revolutionair proletariaat, dan verdient het laatste volkomen de voorkeur, want het revolutionaire proletariaat vertegenwoordigt als zoodanig een nieuwe toekomst, en in het burgerlijk antimilitarisme leeft nog slechts een rest van de edelste krachten uit het verleden. Van de

radicale antikapitalistische gezindheid der aanwezige absolutisten zijn we echter allen overtuigd. Daarom is het te verwachten, dat men elkander zal vinden. Om anderzijds echter te voorkomen, dat het antikapitalistisch antimilitarisme van het bureau ook maar een schijn van overeenkomst zou vertoonen met sociaalpatriottisme, dat zich thans ook van dergelijke uitdrukkingen bedient, en om de eenzijdig-negatieve bepaling van de ontworpen beginselverklaring te boven te komen, wordt voorgesteld te spreken in plaats van antikapitalistisch antimilitarisme van revolutionair antimilitarisme. Daarin is dan ook vanzelf het absoluut antikapitalistisch karakter van het I. A. M. B. uitgedrukt. Als grondslag van het Bureau werd ten slotte de volgende formule aannemelijk verklaard: „Het Internationaal Antimilitaristisch Bureau tegen Oorlog en Reactie, samengesteld door revolutionair antimilitaristische organisaties, heeft tot doel het militarisme internationaal te bestrijden, ten einde de onderdrukking van de arbeidende klasse en den oorlog onmogelijk te maken."

ANTIMILITARISME VOOR DE GEHEELE MENSCHHEID.

Woensdagmiddag 30 Maart heropent **De Ligt** het congres, en deelt mede, dat de congrescomissie een schrijven van een zeer betrouwbaar Oostersch geestverwant heeft ontvangen, waaruit bleek, dat hier te lande vertoevende gekleurde medemenschen uit persverslagen van het congres den indruk hadden gekregen dat „internationaal" voor ons beteekenen zou „blank". Waarom — zoo vraagt men — heeft men zelfs de stellingen van Wegner niet behandeld? Men weet toch hoezeer de Oostersche volken worden verdrukt. Wil men het congres niet het karakter geven van een Westersch internationaal congres, dan heeft men zijn belangstelling ook op het Oosten te richten. — Hiertegen merkt De Ligt op, dat hij reeds in zijn openingsrede zich tot de gekleurde rassen heeft gericht. In de Nieuwe Rotterdamsche Courant, het Nieuws van den Dag vindt men dit o. a. zeer duidelijk vermeld. Spreker herhaalt het slot van zijn openingsrede. In de tweede plaats zijn door de congrescommissie pogingen aangewend, Wegner als spreker hier te krijgen. Noch Wegner zelf noch de voorbereidingscommissie hadden verwacht, dat hij op 't laatste moment door de Hollandsche regeering zou worden uitgesloten. Blijkbaar wenscht deze de koloniale kwestie op het congres niet behandeld te zien. Om Wegner nog te laten spreken, en de bedoeling van het congres in een duidelijk licht te stellen, citeert spreker Wegner's „Die Botschaft an Asien" („Die Tat", 1920), waarin de schrijver een beroep doet op de beste krachten in de volken van het Oosten om de wereld van het Westersch verderf te redden: een treffende beschrijving geeft van het koloniale stelsel en de ellenden, die daaruit voor alle gekleurde volken volgden; waarin hij er den nadruk op legt, dat, terwijl wij, Westerlingen, den oorsprong van onze beschaving en cultuur aan het Oosten danken, dit den Aziaten door ons afschuwelijk uitbuitingsstelsel vergelden. Doch, „de zon, die in het Westen in bloed ondergaat, zal eenmaal helder uit het Oosten weer opgaan". De Ligt wijst er voorts op, dat de Nederlandsche afdeeling I. A. M. V. jarenlang moeite heeft

gedaan, om met Indië in contact te komen. Dit is echter niet gelukt. Zoo heeft J. Harinck aanraking gezocht met Soewardi, toen nog niet vast stond welke politieke richting deze zou opgaan. Ook dit mislukte. Spreker zelf heeft o. a. van Sneevliet adressen ontvangen. Giesen heeft getracht hierdoor en nog op andere wijze met het Oosten contact te krijgen. Eveneens zonder succes. Er leeft in 't Oosten een begrijpelijk wantrouwen. Wellicht heeft men onze brieven voor politiewerk aangezien. In 't algemeen verwachten wij van de gekleurde volken in revolutionair opzicht veel, omdat ze zich niet, als de Europeanen en Amerikanen, gelijdelijk aan het zich steeds ongunstiger ontwikkelend kapitalisme hebben kunnen aanpassen, maar dit hen in zijn hoogst ontwikkelden vorm, als imperialisme, plotseling op 't allerhevigst aangrijpt. De oerinstincten onzer gekleurde medemenschen komen in verzet tegen onze decadentie; de idee van het communisme wint er veld. De rassenkwestie is dan ook eigenlijk een klassenkwestie. Alle revolutionairen der gansche aarde hebben zich tezamen tegen het wereldimperialisme te keeren. Het verheugt daarom de congrescommissie, dat kan worden medegedeeld, dat zij kort geleden ertoe in staat is geweest, zich op een degelijke wijze met de Oostersche revolutionaire beweging in verbinding te stellen. Men zal daarvan nog wel hooren.

RAPPORT NOORWEGEN.

H. C. Eckhard (Hilversum) leest een rapport, ontvangen vanwege de Noorsche neo-socialisten, **W. Andersen, Trygve Aakervik, Nills Higgland** (Kristiania): In Noorwegen zijn evenals elders twee richtingen onder de antimilitaristen: 1° men meent in de kazerne het leger te kunnen desorganiseeren; 2° men is voor onmiddelijke dienstweigering. Velen weigeren dienst op religieuze (christelijke) gronden. Deze worden licht gestraft. Anderen, die b. v. uit „menschelijke" gevoelens dienstweigeren, worden vreeselijk vervolgd. De eerste dienstweigeraar in Noorwegen was de bekende anarchist Kristoffel Haussteen (1880). Zijn woord was: „Niemand kan mij dwingen om te handelen tegen mijn overtuiging". Hij ondervond hoon en vervolging, doch ook navolging. Daarna weigerde de revolutionaire socialist Karl Nummedal. Toen de zoon van een overste, Einar Li. Daar Li journalist was, wist hij het vraagstuk der dienstweigering brandend te maken. Li weigerde als sociaaldemocraat. Dit was in 1906. Hij werd gestraft met 9 maanden gevangenisstraf, maar hem volgden in 1908 vier dienstweigeraars, in 1909 zeven, 1910 zes, 1911 negen, 1912 vier, 1913 zeven, 1914 acht, 1915 zes, 1916 twaalf, 1917 drie en twintig. In 1918 begint de dienstweigering een massaal karakter aan te nemen, vooral in Noord-Noorwegen, waar de recruten besloten geen gehoor meer te geven aan militaire oproepen. Dit liep zoo'n vaart, dat de regeering besloot, de recruteering 8 maanden uit te stellen. Na de revolutie in Rusland braken de sociaaldemocraten den wederstand door voor te stellen, in het leger agitatie te voeren tegen het leger. Door deze houding werd de dienstweigeringsbeweging verdeeld. Toch ging de solidariteit door. Toen b. v. een dienstweigeraar in Sulitjelma door

de politie zou worden gehaald, brak oogenblikkelijk algemeene staking uit, en moest de politie zonder den dienstweigeraar heengaan. Daarop zond de regeering een oorlogsschip met onderofficieren en kadetten; deze lichtten 11 dienstweigeraars des nachts uit hunne huizen op. De andere dienstweigeraars namen de wijk in de bergen. 28 Mei 1918 weigerden 9 recruten tegelijk op de exercitieplaats van Gimlemsen. In Harstad 5. Van vele plaatsjes kwam geen enkele recruut op. Honderden weigerden. In Trondhyem dreigden de Vakvereenigingen met staking, toen daar een dienstweigeraar in de gevangenis zat. In 1919 waren in Lynge alleen 25 gevallen van dienstweigering in behandeling. De advocaatgeneraal deelde mede, dat er in 1920 137 dienstweigeraars waren uit religieuze gevoelens, welk getal men gerust verdubbelen kan, als men de socialistische dienstweigeraars medereken. De schriftelijke propaganda gaat hier ook goed. Voor een manifest „Soldaten laat je niet langer drillen" kreeg Johansen twee maanden gevangenisstraf bij de verspreiding. 4 andere kameraden werden bij een herdruk van dit manifest ieder tot 6 maanden veroordeeld. Bij een nieuwen druk van 10.000 exemplaren kon de politie niemand vangen. Een vierde volgde van 30.000 exemplaren. Twee bladen „Revolt" en „Alarm" maken steeds antimilitaristische propaganda. Verder veel openbare vergaderingen, die goed slagen ondanks gevangenisstraf.

BERICHT Mw. ROLAND HOLST.

Giesen doet voorlezing van een briefkaart van Mw. H. Roland Holst waarin ze het betreurt, dat ze om gezondheidsredenen moet aftelegrafeeren. Gaarne zou zij te midden der geestverwanten zijn geweest. Zij hoopt, dat het congres nieuwe stuwkracht zal geven aan de antimilitaristische beweging.

TELEGRAM AAN KASPERS.

Eckhard stelt allereerst voor, kameraad Kaspers, redacteur van „De Arbeider", die altijd strijdvaardig voor het antikapitalistisch antimilitarisme op de bres staat, en wegens ziekte niet kan aanwezig zijn, een telgram van sympathie te zenden bij zijn jubileum. Waartoe besloten wordt.

FINANCIEN.

Vervolgens spreekt **Eckhard** over de financiën, die de basis van al het werk moeten zijn. Daarom vraagt hij voor dit zakelijk gedeelte alle aandacht. Wij hebben goed gearbeid om het congres voor te bereiden. Maar de financiën waren een kwelling. Meermalen zaten wij met de handen in 't haar. Soms moest zelfs een scherp gestelde brief gezonden worden aan allerlei afdeelingen van de I. A. M. V. Men had nu eenmaal A gezegd en B moest volgen. De I. A. M. V. heeft ten slotte aan verplichte bijdragen, zij 't met heel veel moeite, f 2.675,55 opgebracht. Het overige f 7.150,90 kwam van andere zijden. Wil een I. A. M. B. slagen, dan moet het geld daarvoor ook

dus weer door meerdere organisaties bijeengebracht worden. Er is het eerstvolgende jaar f 10.310,— noodig. Dit kan de I. A. M. V. alleen niet, evenmin alle Hollandsche organisaties tezamen, die zich eventueel zullen aansluiten. Het buitenland, dat tot nog toe slechts f 44.75 heeft opgebracht, zal moeten meehelpen. Overwegen wij, dat in de 3 jaren, die aan het congres vooraigingen, Nederland werd geteisterd door werkeloosheid, stakingen, uitsluiting, en dat groote sommen werden opgebracht voor de dienstweigeringsbeweging, dan kunnen wij dankbaar zijn. Ook verheugt ons bijzonder, dat de Hollandsche syndicalisten daadwerkelijk steunen. Immers de georganiseerde hoofd- en handarbeiders kunnen slechts den oorlog onmogelijk maken. Spreker zegt in het bijzonder dank aan Schermerhorn, De Jong en Giesen voor krachtige en belangelooze hulp. Ook Akkerman wil hij in dit verband vermelden. Echter: het kasoverzicht sluit wel met een saldo van f 867,83, maar wij hebben f 1.500,— van het Steunfonds der dienstweigeraars geleend. Er is dus een tekort van f 632.17. Het is de plicht van ieder, die onder dit congres zijn schouders heeft gezet, mee te zorgen, dat dit terugbetaald wordt.

Ten slotte vestigt Eckhard de aandacht der aanwezigen op de begrooting voor het eventueel I. A. M. Bureau. Alles is zoo sober mogelijk opgezat. Alleen zou men niet ieder jaar een congres behoeven te beleggen; dat zou b. v. om de twee jaar kunnen geschieden, wat aanmerkelijk zou schelen. Spreker zegt H. Fransberger dank voor zijn deskundige hulp inzake de financieele verantwoording. Hij deelt voorts mede dat de begrooting voor het I. A. M. B. later zal worden behandeld, n. m. l. door de vertegenwoordigers van de organisaties, die samen het definitief I. A.. M. .B stichten zullen.

Het verslag van den penningmeester wordt hierna goedgekeurd.

STICHTING VAN HET I. A. M. B.

De Jong zegt, dat het plan tot stichting van het I. A. M. B. ontstaan is na overleg met de Hollandsche syndicalisten en het landelijk Comite der I. A. M. V. Hij herhaalt de 3 doeleinden van het bureau, en accentueert nogmaals de stelling, dat het speciaal de taak van de arbeidersklasse is, om een oorlog door algemeene dienstweigering en door algemeene werkstaking te voorkomen. De arbeidersklasse is nog niet rijp voor haar taak. Zij heeft zich echter tot haar roeping op te werken, en daartoe is o. a. noodig een speciale internationale antimilitaristische beweging, die voortdurend op de arbeidersbeweging in het algemeen inwerkt, en dienstweigering, staking van alle oorlogsproductie, en andere economische strijdmiddelen propageert. De arbeidersklasse heeft de macht, maar zij leeft nog te weinig uit de revolutionaire idee. Macht en idee behooren te zamen te komen. Daartoe heeft ook de antimilitaristische beweging mede te werken, en dat niet op eenzijdig theoretische manier, maar door practische doelstelling. De taak, die wij hebben aangegeven, laat eenheid van beweging en samenwerking toe aan alle revolutionaire organisaties: syndicalistische, anarchistische, vrije groepen,aanhangers der IIIe Internationale, vrouwen- en jeugdbeweging. Daartoe was het volgend ontwerp opgesteld: „Het Inter-

nationaal Anti-Militaristisch Bureau, samengesteld door organisaties van antikapitalistisch antimilitaristische strekking, heeft tot taak het militarisme internationaal te bestrijden, ten einde daardoor de onderdrukking der arbeidersklasse en den oorlog onmogelijk te maken. Het tracht in de arbeiders het bewustzijn te versterken van hun beslissende economische macht, en maakt propaganda voor algemeene werkstaking en algemeene dienstweigering. Het propageert de onmiddellijke staking van alle oorlogsproductie. Het tracht de legers en vloten onbetrouwbaar te maken, en huldigt de persoonlijke dienstweigering. Het keert zich tegen elke poging om door interventie een proletariaat, dat het kapitalistische juk heeft afgeschud, opnieuw te onderwerpen."

Wastiaux spreekt als de overtuiging der Franschen uit, dat de beginselverklaring van het I. A. M. B. uitgesproken antikapitalistisch behoort te zijn maar tevens, zoo mogelijk, een positief-revolutionair karakter behoort te dragen.

Mw. **Stöcker** geeft in overweging, bij de doelstelling van het bureau, overeenkomstig den aard dezer organisatie, den strijd tegen den oorlog als zoodanig vóórop te zetten, en derhalve te lezen: „ten einde den oorlog en de onderdrukking der arbeidende klasse onmogelijk te maken". In plaats van antikapitalistisch antimilitaristisch wil zij ook wel spreken van revolutionair antimilitaristisch.

Hooyberg verklaart, dat men in zake den grondslag reeds besprekingen heeft gehad met de aanwezige buitenlanders. Naar aanleiding hiervan, en in verband met 't zooeven gezegde, stelt hij voor om thans te beslissen in zake de volgende formule:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Bureau tegen Oorlog en Reactie, samengesteld door revolutionair antimilitaristische organisaties, heeft ten doel het militarisme te bestrijden ten einde den oorlog en de onderdrukking der arbeidersklasse onmogelijk te maken."

Boeke vraagt, wat het woord „revolutionair" inhoudt, en of uit de woorden „revolutionair antimilitaristisch" volgt, dat het roode geweld verworpen wordt.

Wellock wenscht de zaak van uit Engelsch oogpunt te beschouwen. Daar zijn de toestanden heel anders. Men kent er thans weer geen dienstdwang, en niemand zal daar het antimilitarisme in verbinding brengen met de houding van de IIIe Internationale. Spreker zelf vertegenwoordigt de Nooit-meer-Oorlog-Beweging en geen van zijn Engelsche geestverwanten zou er aan kunnen denken in deze actie samen te gaan bijv. met geweldscommunisten. Toch acht hij de mogelijkheid niet buitengesloten om in los verband met het I. A. M. B. samen te werken. Hij zou liefst lezen: „Ten einde door vreedzame middelen (pacific means) de maatschappij van oorlog en de arbeidende klasse van onderdrukking te bevrijden."

Namens **Fritz Lieb**, die reeds moet vertrekken, deelt de voorzitter mede, dat deze Zwitsersche kameraad behoort tot de zeer linksche groepen in de IIIe Internationale. Ook hem is de kwalificatie „antikapitalistisch antimilitaristisch" niet voldoende; hij wil 't eerste woord vervangen door „revolutionair". Hij meent, dat de linkerzijde

der IIIe Internationale zeer zeker in staat zal zijn met anarchisten en syndicalisten tegen oorlog, terreur en interventie samen te werken, en hoopt, dat 't congres zich tot op 't uiterste zal inspannen, dat dit mogelijk blijft.

F. Cordes (Dortmund) spreekt namens de anarchistische jeugd van Rijnland en Westfalen, die tegen elken gemilitariseerden massamoord is, en die zich in ieder geval niet bij de actie van dit bureau zal kunnen aansluiten, tenzij haar vrije contributieregeling wordt toegestaan. Hij meent, dat elke waarlijk revolutionaire beweging gesteund behoort te worden. In hoever iemand een geweer op den schouder neemt, moet hij persoonlijk uitmaken, doch men heeft niet het recht, in dit opzicht anderen te dwingen. Spreker heeft in de Duitsche revolutionaire bewegingen velen gezien, die principieel streden maar ook anderen, die het om plunderen te doen was, of die wilden wegloopen als ze niet spoedig voedsel kregen. Hij mist vaak idealisme en toewijding. Spreker weet uit ervaring, dat het uitoefenen van moordgeweld geen groote kunst is. Het is z. i. voor revolutionaire bewegingen in ieder geval gevaarlijk, zich voortdurend op systematische propaganda en organisatie van geweld toe te leggen. De dienst eischt cadavergehoorzaamheid, en daaraan doet spreker niet mee. Men moet nieuwe revolutionaire geestdrift kweeken. Spreker leest manifesten voor, waarmede de Duitsche revolutionaire antimilitaristen zich tot het volk wendden.

Fletcher verklaart, dat hij als antimilitarist en antikapitalist van meening is, dat niet alleen de zoogenaamde arbeidende klasse van het tegenwoordig maatschappelijk stelsel en van den oorlog bevrijd moet worden, maar ook de lichamen en de harten van de burgers.

In de avondvergadering verklaart **De Jong**, namens de congrescommissie, de voorstellen Wastiaux, Stöcker en Hooyberg te aanvaarden. Op de vraag van Boeke „wat is revolutionair?" antwoordt spreker, dat revolutie niet identiek is met geweld. Revolutionair is „omwentelingsgezind". Inplaats van de kapitalistische wereld, waar geproduceerd wordt om winst en de kapitalisten de productie beheerschen, willen wij een socialistische, waarin om behoefte geproduceerd wordt en de voortbrengers de productie beheerschen. Al vindt nu bij revolutie meestal geweld plaats, en al zal dit ook in de toekomst nog wel zoo zijn, dit blijft bijkomstig. Er hebben zich op allerlei gebied trouwens reeds revoluties zonder geweld voorgedaan. Hebben tengevolge van onze propaganda voor algemeene dienstweigering, algemeene werkstaking enz., gewelddadige botsingen plaats, dan komt de verantwoordelijkheid daarvoor allereerst op de vertegenwoordigers van het oude geweld, op de bourgeoisie, en in ieder geval niet op hen, die als revolutie propageeren principieele verandering van het maatschappelijk stelsel. Voor zoover de absolutisten antimilitaristen zijn en ook op hun wijze naar een samenleving zonder klassentegenstellingen en uitbuiting streven, hebben zij, naar spreker meent, geen reden zich te verzetten tegen het woord „revolutionair". Wat betreft het rood militarisme, het bureau als zoodanig verdedigt het in geen enkel opzicht, zelfs verdedigt het niet het geweld, en het maakt daarvoor nog minder propaganda. De

taak van het I. A. M. B. als zoodanig is echter evenmin speciaal een campagne te voeren tegen roode legers, enz. Al coquetteeren wij niet met de IIIe Internationale, als bureau hebben wij een bepaalde taak, die direct tegen de huidige imperialistische machthebbers is gericht. Wat Engeland betreft, sedert 1914 is daar het marinisme, het navalisme. De Engelsche antimilitaristische beweging heeft slechts zin, als zij zich inderdaad ook antikapitalistisch, revolutionair uit. Wanneer Wellock voor vreedzame middelen is, en **Jan Rink** (Soest) bij interruptie vraagt, wat men onder „vreedzame middelen" verstaat, zou **De Jong** zeggen: het bureau zelf geeft vreedzame middelen aan: persoonlijke dienstweigering, algemeene dienstweigering, onmiddellijke staking van alle oorlogsproductie, het kweken van een antimilitaristischen geest in het leger en op de vloot, en als het beslissende middel algemeene staking. Al deze middelen zijn vreedzaam. Ten slotte is economische staking het groote revolutionaire middel tegen den oorlog.

P. Eldering (Rotterdam) en **Boeke** vragen, in hoeverre er reeds een I. A. M. B. bestaat. **De Jong** deelt mede, dat in de eerste plaats door de Hollandsche I. A. M. V. een commissie tot voorbereiding van het congres is ingesteld in 1917. Deze is in den loop des tijds eenigszins gewijzigd. In Augustus 1920 riep zij een internationale vóórconferentie in Den Haag bijeen, en hier werd door de aanwezige binnen- en buitenlandsche kameraden een bureau ingesteld, dat tot taak had: 1° het tegenwoordig congres verder voor te bereiden (in zooverre bleef men dus voorbereidingscommissie); 2° als een concentratiepunt van internationalen antimilitarischen strijd te fungeeren, maar dan speciaal als middelpunt der Belgische, Deensche, Fransche, Hollandsche, en mogelijk andere afdeelingen der I. A. M. V. Thans echter is het de bedoeling, dat de I. A. M. V. als internationale afzonderlijk wordt georganiseerd (zij zal hiertoe dezer dagen nog vergaderen), doch hiernaast een ruimer organisatie-geheel met een enger doel wordt gesticht. Het huidig bureau heeft dus geheel een voorloopig karakter.

Wellock erkent, dat tenslotte de Engelschen onder hetzelfde imperialisme leven als de andere volken, maar tengevolge van een andere geschiedenis bekijkt men daar de zaken anders. Wat hemzelf betreft, hij is revolutionair. De absolute pacifist is de meest intense revolutionair, en strijdt met nieuwe krachten, waaraan velen zelfs nog niet gelooven. Hij vertegenwoordigt een beweging, die op een gansch andere wijze dan de IIIe Internationale een nieuwe wereld wil stichten. Toch veroordeelt hij de IIIe Internationale niet, en heeft bewondering voor verscheiden harer vertegenwoordigers. Wie echter het middel militarisme gebruikt, wordt daardoor ook zelf aangetast. Dit is een wezenlijk gevaar, wat men ook onder de communisten reeds kan waarnemen. Wat algemeene staking betreft, daarmede moge wat te bereiken zijn, spreker wil die op zich zelf niet prediken: het gaat hem allereerst om een nieuwen geest in het volk, tengevolge waarvan men dan de huidige wantoestanden in zake oorlog enz, niet meer wil. „Pacifistische middelen" drukt iets positiefs uit: Wekt dit woord elders misverstand, dan is 't het beste,

dat men hier de beginselverklaring formuleert naar eigen opvatting, daarna zullen de absolutisten beoordeelen of en in hoever zij kunnen samen werken.

Hooyberg verklaart, dat wij onze revolutionaire doelstelling noch het middel der algemeene werkstaking mogen opgeven. Wie zich daarbij niet zou kunnen aansluiten, zou misschien in los verband kunnen samenwerken.

Op een vraag van **Eldering** verklaart **De Jong**, dat de congrescommissie het amendement „vreedzame middelen“ niet kan overnemen. Onze middelen zijn principieel vreedzaam; zetten wij dit woord er echter bij, dan zou dit het misverstand kunnen wekken, alsof het bureau als zoodanig slechts absolutisten zou vertegenwoordigen. Overigens herhaalt hij, dat wij niet alleen geen geweld propageeren, maar dit zelfs niet verdedigen. Voorts staan nu eenmaal de meeste hier vertegenwoordigde organisaties niet op 't geweldlooze standpunt in dien zin, dat zij het al of niet aanwenden van geweld als een criterium beschouwen. Zoo al dadelijk de I. A. M. V. Wij verbinden ons hier federatief tot een uitgesproken doel, dat zóó moet worden omschreven, dat men, zonder eenig misverstand, onmiddellijk positief weet wat wij willen.

Snijders (Amsterdam) verklaart, dat hij de Federatie van Sociaal-Anarchisten vertegenwoordigt, die zich tegen oorlog, militarisme en geweld keert. Wordt echter het geweld ons door anderen opgedrongen, dan beslist z. i. de situatie, waarin hij verkeert, over zijn strijdmiddelen. Volgt hier echter uit, dat men de systematische geweldaanwending voortdurend propageeren moet, zooals dat in communistische kringen geschiedt? Neen. Waren wij in een situatie als in Rusland, dan zou spreker wat hem betreft, ter verdediging van de revolutie geweldsaanwending aanvaarden.

Mw. **Blom** (N. Niedorp) wenscht te onderscheiden tusschen het kapitalistisch militarisme en de gewelddadige strijdmethoden der IIIe Internationale. Zij meent, dat door menschenhanden gemaakte wapenen de slechtst denkbare wapenen zijn voor welken strijd dan ook. Zij hoopt, dat ook de absolutisten voor dergelijke revolutionaire strijders waardeering zullen hebben. Wie menschen opwekt om gewapend voor een nieuwe maatschappij te strijden, verricht een groot werk. Wie het „gij zult niet dooden“ in zich opneemt en toepassen kan, verricht wellicht een nog grooter werk. Spreekster hoopt, dat waar door het bureau ook aan menschen van de IIIe Internationale gelegenheid wordt gegeven om samen te werken, deze als oprechte revolutionairen zullen gewaardeerd worden.

Mw. C. Kolthek-Timmer (Den Haag) vraagt, of het ook op den weg van het bureau ligt te ageeren tegen de propaganda, die b. v. b. de Hollandsche Communistische Partij op 't platte land maakt voor het roode leger.

De Jong antwoordt, dat dit valt buiten de taak van het bureau als zoodanig. Men kan dit doen door middel van andere vereenigingen of desnoods door een speciaal daartoe op te richten organisatie. Dit is thans niet aan de orde. Aan mw. Blom antwoordt hij, dat wij niet aan gewetensonderzoek gaan doen, maar allen, die zich met ons doel

willen vereenigen, gaarne als medestrijders erkennen. Wel moeten wij ervan overtuigd zijn, dat wij met eerlijke kameraden te doen hebben, maar dat wijst de practijk uit.

BEGINSELVERKLARING I. A. M. B.

Ten slotte wordt de formuleering Wastiaux-Stöcker-Hooyberg met algemeene stemmen aangenomen, en luidt de beginselverklaring van het I. A. M. B. aldus:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Bureau tegen Oorlog en Reactie, samengesteld door revolutionair-antimilitaristische organisaties, stelt zich ten doel, het militarisme internationaal te bekampen om den oorlog en de onderdrukking der arbeidersklasse onmogelijk te maken."

Onderwijl had de communist **Brommert** de volgende schriftelijke vraag gedaan: „Geldt de nu aangenomen beginselverklaring voor altijd en zoo niet, is er dan vrijheid om binnen het raam van het bureau propaganda te maken ten einde wijziging daarvan voor te bereiden voor het volgend congres?"

De Ligt antwoordt, dat er in dit opzicht twee methoden mogelijk zijn. Men kan, als de communist Lieb, den inhoud der huidige beginselverklaring aanvaarden, zich daarom bij het bureau aansluiten, en dan met ons samenwerken. Zulke kameraden ontvangen wij gaarne, zij versterken in de revolutionaire beweging datgene, waarvoor wij in het algemeen strijden. Maar het is noodzakelijk, dat men het dan oprecht over den te zamen vastgestelden grondslag van het bureau eens is. Is men dit echter niet, en sluit men zich toch bij het bureau aan, met het doel den grondslag zoo spoedig mogelijk te wijzigen, dan is dat niet oprecht, en geheel iets anders, dan dat men, eerst te zamen van een zekere formule uitgaande, op den duur zou ontdekken, dat deze wijziging behoeft. Het I. A. M. B. is een instituut, gericht op een internationale practijk tegen het imperialistisch militarisme. Dat allen, die de beginselverklaring kunnen onderschrijven, zich vereenigen. Maar als men haar niet kan onderschrijven, laat men dan zoo karaktervol zijn, om er uit te blijven.

Brommert vraagt het woord voor een persoonlijk feit. In de door hem gestelde vraag schuilt geenerlei onoprechtheid. In 't algemeen is hij het met doel en middelen eens, maar hij zou lid kunnen worden met de vooropgezette bedoeling de beweging speciaal aan zijn eigen doel te doen beantwoorden.

De Ligt antwoordt, dat er in Brommert's opvatting iets oprechts en iets onoprechts is. Voor 't eerste heeft hij respect. Men kan spreken van een oprechte onoprechtheid. Brommert en de zijnen erkennen, dat hun practijk gaat in de richting van het jezuitisme. Menschen, die met de beste bedoelingen zulke wegen volgen, houden er een rechtschapenheid op na als de groot inquisiteur, die door Dostojewski op treffende wijze is verbeeld. Men heeft geen recht zich bij het bureau aan te sluiten, wanneer men het op dit oogenblik niet ondubbelzinnig eens is met de formule, die men zooeven als uitdrukking der algemeene opvatting vastgesteld heeft.

VIERDE GEHEIME BIJEENKOMST.

Van Woensdagavond 11 uur tot Donderdagmorgen half zeven waren de volgende personen in geheime vergadering bijeen: Mw. **French, Adamas, Léa Gérard, Van Langen, Stöcker, Fletcher, Wellock, Haussard, Sauvage, Wastiaux, Ramus, Björklund, Eckhard, Giesen, De Jong, Kaastra, De Ligt, Schermerhorn, J. Harinck** en eenige anderen.

ANTIMILITARISTISCHE STRIJDMIDDELEN.

De in de derde geheime zitting door de Franschen aangegeven strijdmiddelen worden in beginsel aanvaard. Voorts acht men noodzakelijk: het wekken van inzicht in het kapitalistisch stelsel en in de onderlinge betrekking van kapitalisme en oorlog; het revolutioneeren van de gezindheid; het strijden voor een volkomen andere opvoeding, zooals Ferrer en Domela Nieuwenhuis dat propageerden; actie voor conscientievrijheid ook inzake krijgsdienst; verspreiden van manifesten, die tot daden wekken; strijd voor peroonlijke en massale dienstweigering; revolutioneering van den geest van het leger; propaganda tegen dienstname bij burgerwacht, vrijwillige landstorm, koloniale legers, enz.; economische boycot; algemeene werkstaking. Men zal hiervan zooveel mogelijk trachten toe te passen, wat de omstandigheden eischen en de krachten toelaten.

FINANCIEN.

Eckhard betoogt nogmaals, dat de Hollandsche beweging op den duur onmogelijk alleen in staat kan zijn de geheele actie van 't bureau financieel te dragen. Hij doet een beroep op de medewerking van alle buitenlandsche groepen en kameraden, die zich willen aansluiten en het werk steunen. Het bureau werkt zoo zuinig mogelijk, maar onze administratieve krachten moeten kunnen worden betaald, en de kosten van drukwerk en porti zijn zeer hoog.

Zijn woorden vinden algemeen instemming en verschillende buitenlandsche kameraden beloven te zullen doen wat zij kunnen. Niet alleen zal het noodzakelijk zijn, dat de organisaties, die zich aansluiten, op bepaalde wijze geregeld bijdragen, maar verscheidenen meenen, dat men ook door het beleggen van speciale vergaderingen, door collecten, enz. het inkomen van het bureau kan bevorderen. Men draagt aan Eckhard op, om op redelijke wijze een financieele basis vast te stellen, waarin rekening wordt gehouden met de valuta der verschillende landen, enz. Algemeen stemt men in met de opvatting van den penningmeester, dat, in afwachting van een geregelde afdracht, een heffing in eens tot dekking der stichtingskosten onvermijdelijk is.

CONTACT MET HET OOSTEN.

Voorts werden in deze bijeenkomst maatregelen genomen ten gunste van samenwerking tusschen antimilitaristen van Oost en West. Men besloot, dat in de doelstelling van het bureau de eenheid der algemeen-menschelijke actie tegen het militarisme tot uiting zou komen, doordat men ook zijn strijd zou richten tegen de militaire onderdrukking en economische uitbuiting der gekleurde rassen.

DOEL VAN HET INTERNATIONAAL ANTI-MILITARISTISCH BUREAU.

Donderdagmiddag 31 Maart heropent **De Ligt** de openbare congresvergadering, en stelt de taakomschrijving van het I. A. M. B. aan de orde, welke in het ontwerp aldus is samengevat:

„Het tracht bij de arbeiders het bewustzijn te versterken van hun beslissende economische macht, en maakt propaganda voor algemeene werkstaking en algemeene dienstweigering.

„Het propageert het onmiddellijk staken van alle oorlogsproductie."

„Het wekt op tot het onbetrouwbaar maken van het leger en huldigt de persoonlijke dienstweigering."

„Het keert zich tegen elke poging om door interventie een proletariaat, dat het kapitalistisch juk heeft afgeworpen, opnieuw te onderwerpen."

STRIJDMIDDELEN.

Schermerhorn vindt het wel jammer, dat in deze verklaring ook de sabotage niet als strijdmiddel wordt genoemd, niet in den zin van vernieling van menschenlevens, maar in dien van eenvoudige vernietiging van oorlogsmiddelen: onbruikbaar maken van telefoon, telegraaf, spoorwegmateriaal enz. Indien nu eenmaal velen niet den moed hebben om openlijk en absoluut met het militarisme te breken, zoo hebben toch ook zij het recht naar hun vermogen zoo doeltreffend mogelijk te strijden. En hiernaast kan de enkeling, de heid, veel doen: de machinist zijn machine onklaar maken, enz.

Kaastra wijst erop, hoe den militairen bij hun oorlogsoefeningen geleerd wordt om, indien zij daar kans toe zien, de grendels van de geweren hunner tegenpartij af te halen. In dit opzicht kunnen wij van onze tegenstanders niet genoeg leeren.

Giesen erkent de waarde en beteekenis der sabotage. Toch acht hij het vooral in economisch opzicht een zwak middel. Het is b. v. b. op munitiefabrieken vrijwel onmogelijk slechte munitie te maken, daar hier de industrieele controle zeer scherp is, vaak het Taylorsysteem wordt toegepast enz. Als een der strijdmiddelen hebben wij sabotage te aanvaarden, en het kan zeer bizondere waarde hebben om het verkeer te ontwrichten. Mits men er maar niet te veel waarde aan hecht, en dientengevolge meer noodzakelijke directe actie nalaat. Door te zeer de aandacht op de sabotage te richten, zou het mogelijk zijn, dat men zich maar al te gemakkelijk overgaf aan het militaristisch productiesysteem, en dientengevolge op critieke momenten niet in staat zou zijn, zich aan den wil der imperialisten te onttrekken.

De Ligt merkt op, dat het gewenscht is, thans niet over afzonderlijke strijdmiddelen in den breede te spreken. Het gaat nu over een zoo algemeen mogelijk gestelde taakomschrijving. Keurt het congres deze als grondslag goed, dan wordt in verband daarmede de geheele tactiek uitgewerkt. Onderling heeft men trouwens reeds over de strijdmiddelen van gedachten gewisseld. Alle aangegeven

middelen zullen worden bekend gemaakt en men zal ze naar omstandigheden en vermogen toepassen.

Wastiaux deelt thans in 't openbaar mede, welke strijdmiddelen de Fransche delegatie vóór alles noodzakelijk acht (vgl. blz. 37). Hij wenscht voorts dat 't bureau nota's zal richten tot de verschillende regeeringen om aan te dringen op revisie der processen tegen dienstweigeraars.

De Ligt vraagt, of de vergadering goedkeurt, dat met alle strijdmiddelen, die eventueel aangesloten groepen opgeven, in verband met de algemeene strekking van het bureau zooveel mogelijk rekening gehouden zal worden.

Het congres keurt dit goed.

STRIJD TEGEN MILITAIRE ONDERDRUKKING EN ECONOMISCHE UITBUITING DER GEKLEURDE VOLKEN.

Overeenkomstig het dezen nacht besprokene, vraagt **De Ligt** of de aanwezigen goedkeuren, dat aan de beginselverklaring een alinea wordt toegevoegd, waarin als 4e taak van het I. A. M. B. wordt aangegeven strijd tegen militaire onderdrukking en economische uitbuiting der gekleurde rassen.

Het congres keurt dit goed, en neemt definitief het volgende aan als

BEGINSELVERKLARING EN TAAKOMSCHRIJVING VAN HET INTERNATIONAAL ANTIMILITARISTISCH BUREAU TEGEN OORLOG EN REACTIE.

Het Internationaal Anti-Militaristisch Bureau tegen Oorlog en Reactie, samengesteld door revolutionair-antimilitaristische organisaties, heeft ten doel het militarisme internationaal te bestrijden, ten einde den oorlog en de onderdrukking der arbeidersklasse onmogelijk te maken.

Het tracht in de arbeiders het bewustzijn te versterken van hun beslissende economische macht.

Het propageert de onmiddellijke staking van alle oorlogsproductie.

Het bevordert de desorganisatie van legers en vloten, en huldigt de persoonlijke dienstweigering.

Het richt zich tegen elke poging om door interventie een proletariaat, dat het kapitalistisch juk heeft afgeworpen opnieuw te onderdrukken.

Het keert zich tegen elke militaire onderdrukking en economische uitbuiting der gekleurde rassen, en tracht de grootst mogelijke eenheid te bewerken tusschen het revolutionaire proletariaat van Noord, Zuid, Oost en West.

ORGANISATIE VAN HET I. A. M. B.

Aan de orde is thans het volgende voorstel:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Bureau wordt samengesteld door organisaties, die in revolutionair-antimilitaristischen

geest te zamen werkzaam wenschen te zijn. De aangesloten organisaties van ieder land afzonderlijk verbinden zich tot een samenwerkend geheel. Deze nationale groepen wijzen elk ten minste één gedelegeerde aan voor het Internationaal Anti-Militaristisch Bureau. De gedelegeerden te zamen, als I. A. M. B, vergaderd, wijzen een land aan, waar het uitvoerend comité van het I. A. M. B. zal zijn gevestigd. Het Uitvoerend Comité wordt gevormd door leden van verschillende aangesloten organisaties, van wie een bepaald aantal op voorstel van de Internationale Anti-Militaristische Vereeniging wordt benoemd."

Het congres neemt dit met algemeene stemmen aan. Het I. A. M. B. zal gevestigd zijn in Nederland.

Eckhard betoogt uitdrukkelijk, dat er van de practijk niets terecht kan komen, als men eenzijdig het ideaal vooropstelt. Vanuit het standpunt van den penningmeester heeft men van den financieelen grondslag uit te gaan. Te dikwijls heeft men dit in de socialistische beweging vergeten. Wij hebben voorloopig ongeveer 10.000 gulden per jaar noodig. Wat ieder betalen moet, hangt af van de sympathie, die men ondervindt en van de organisaties, die zch opgeven en haar ledental. Wij hebben 1500 gulden geleend van het steunfonds der dienstweigeraars. Dit is een eereschuld. Spreker stelt voor dat alle organisaties, die zich opgeven, een vast bedrag per lid betalen.

De Ligt deelt mede, dat de buitenlandsche kameraden reeds van deze kwestie op de hoogte zijn gesteld, en in 't algemeen hiermede instemmen. Hij begroet den voorzitter van het N. A. S., die zooeven weergekeerd is. Daar het plan voor het I. A. M. B. in overleg met de vertegenwoordigers van het N. A. S. is opgesteld en het thans algemeene instemming blijkt te vinden; daar reeds verscheidene buitenlandsche organisaties medewerking hebben toegezegd, rekent spreker erop, dat ook het N. A. S. zich aansluiten zal, en dat niet op deze wijs, dat hier besluiten door besturen of leiders worden genomen, maar hij is er van overtuigd, dat in het land van Domela Nieuwenhuis de revolutionaire arbeiders zelf getuigen zullen, dat zij met ons méêwerken willen. Hij zou wel willen, dat de Hollanders zóó werkten, dat ze de buitenlanders inspireerden.

Eckhard verklaart, dat men van kleine groepen in Nederland zou kunnen vragen f 0.25 per lid, voor grootere organisaties zal een in verhouding kleiner bedrag worden vastgesteld. Dit kan in onderling overleg worden geregeld.

Lansink gaat hiermede accoord.

Het congres neemt eenstemmig die plannen over.

PROPAGANDAMIDDELEN.

Boeke verklaart, dat het gewenscht is, om, overeenkomstig de opvattingen van de Fransche sectie der I. A. M. V. 1° een antimilitaristisch tijdschrift uit te geven in Fransch, Duitsch, Engelsch, en, wat hem betreft liefst ook in een wereldhulptaal;

2° internationaal uit te geven bulletin, 3° gemeenschappelijke internationale manifestaties en acties op denzelfden dag; 4° meetings met buitenlandsche sprekers; 5° perscampagnes op 't zelfde oogenblik over bepaalde feiten in belangstellende zoowel als in eigen organen.

Het congres sluit zich in beginsel hierbij aan. Van de financiën zal het afhangen, hoeveel men hiervan in practijk kan brengen.

WERELDHULPTAAL.

Schermerhorn stelt vast, dat dit congres ons weer opnieuw geleerd heeft, dat een wereldhulptaal voor revolutionairen noodzakelijk is. Hoe meer landen en volken onze beweging omvat, des te noodzakelijker zal ze blijken. Hij stelt daarom de volgende motie voor, welke met algemeene stemmen wordt aangenomen:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres, na de moeilijkheden en het tijdverlies voortvloeiende uit de verscheidenheid en veelheid der talen ondervonden te hebben, aanvaardt de wereldtaal voor alle internationale betrekkingen der antimilitaristen;

beschouwt hierbij als de wereldtaal de dialecten Esperanto en Ido, die beide op het gemeenschappelijk beginsel der grootste internationaliteit gegrond en daardoor voor elkaars aanhangers begrijpelijk zijn;

wekt de antimilitaristen van alle landen op, zich een dezer beide dialecten eigen te maken, en opent zoodoende de deur voor verdere ontwikkeling en het vrije scheppen der eenheid van de wereldtaal".

AFSCHEID SCHERMERHORN.

Schermerhorn moet 't congres wegens andere werkzaamheden verlaten. Hij is onder den indruk van deze prachtige bijeenkomst. Hij heeft een diep gevoel van eenheid en van kameraadschap beleefd. Hij zal den geest van dit congres méédragen in zijn werk en hoopt, dat allen weldra wéér zullen uitgaan in 't leven, om voor 't ideaal te strijden en te lijden, en, zoo dit moet, te vallen.

TELEGRAM AAN DE REGEERING DER VER. STATEN VAN AMERIKA OVER EUGENE DEBS, E. A.

Overeenkomstig den wensch der Belgische en Fransche kameraden stelt **Giesen** voor, het volgende telegram te zenden aan de regeering der V. S. van Amerika in zake de gevangenhouding van Eugene Debs e. a. hetwelk geestdriftig wordt aangenomen:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres te Den Haag zendt zijn beste groeten aan Eugene Debs, en hoopt, dat Amerika spoedig zijn beter zelf weer zal toonen door het vrijlaten van Debs en zijn kameraden uit al de gevangenissen der V. S."

TELEGRAM IN ZAKE DE FRANSCHE GEVANGENEN.

Eveneens naar den wensch dier kameraden, stelt **Giesen** voor het volgend telegram te zenden aan de Fransche regeering, hetgeen wederom geestdriftig wordt aangenomen:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres te Den Haag zendt zijn sympathie aan alle slachtoffers van het militarisme, en protesteert tegen de gevangenhouding van Armand, Badina, Cottin, Marty, de matrozen van de Zwarte Zee, de opstandelingen van 1917, deserteurs en ononderworpenen, en neemt op zich voor hun vrijlating te ijveren".

RESOLUTIE HAUSSARD.

Op voorstel van de Fransche kameraden — van wie **Haussard** vóór zijn komst naar Holland nog eens in zich opgenomen had het verslag van het Anarchisten Congres van 1907 — wordt een resolutie aangenomen in den geest van wat de Fransche anarchisten in 1907 te Amsterdam verklaarden:

„Het Internationaal Anti-Militaristisch Congres, strijdend voor de volkomen bevrijding van de menschheid en de algeheele vrijheid der persoonlijkheid, verklaart zich als de vijand van alle gewapend geweld in handen van den Staat: leger, marechaussee, politie, burgerwacht, magistratuur enz.

Het wekt de makkers, en in het algemeen alle menschen, die naar vrijheid streven, op om, ter radicale vernietiging van alle instrumenten der onderdrukking, overeenkomstig hun aanleg en omstandigheden met alle middelen: persoonlijken opstand, individueele of gezamenlijke dienstweigering, actieve en passieve ongehoorzaamheid, enz. het militarisme te bestrijden.

„Het spreekt als zijn verwachting uit, dat alle betrokken volken elke oorlogsverklaring met revolutie zullen beantwoorden; en verklaart ervan overtuigd te zijn, dat in dit opzicht de revolutionaire antimilitaristen het voorbeeld hebben te geven."

1 AUGUSTUS ALS DE DAG DER ANTIMILITARISTEN.

DE JONG stelt voor om ieder jaar op 1 Augustus overal groote internationale meetings te beleggen met sprekers uit andere landen. Besloten word, dat 1 Augustus als het ware de antimilitaristische 1-Meidag wezen zal.

AFSCHEID WELLOCK.

Nadat door **Boeke, De Jong, Lansink, Wastiaux** en **Wellock** nog gediscussieerd is over de wijze van aansluiting aan het bureau, en men nogmaals tot de conclusie is gekomen, dat in de aangenomen beginselverklaring en organisatiemethode aan anarchisten, syndicalisten, communisten van de IIIe Internationale en absolutisten de gelegenheid is gegeven om op loyale wijze tezamen te werken, verklaart **Wellock**, dat hij getroffen is door de wijze, waarop hier

wordt gestreden om idealen werkelijkheid te maken. Hij zal in Engeland voor het I. A. M. B. doen wat hij kan, om het bureau bekend te maken, en de organisaties, die hiertoe uiteraard geschikt zijn, tot krachtige medewerking wekken.

STANDPUNT TEN OPZICHTE VAN REACTIONAIRE VRIJWILLIGERSLEGERS E. D.

Naar aanleiding van het voorstel der Sectie Denemarken I. A. M. V. in zake vrijwilligers en overeenkomstig het betoog van Mw. Roland Holst, vestigt **De Jong** de aandacht van het congres erop, dat op een speciale wijze strijd gevoerd behoort te worden tegen gendarmerie, politielegers, burgerwacht, enz., die door de reactionaire regeeringen meer en meer gebruikt worden, naarmate het z. g. n. nationale volksleger voor hen onbetrouwbaar wordt. Hij verzoekt alle geestverwanten uit alle landen, aan het bureau zooveel mogelijk gegevens dienaangaande in te zenden, opdat het deze internationaal kan verwerken.

ABSOLUTISTEN.

Boeke deelt mede, dat, tenzij de I. A. M. V. op absolutistisch standpunt blijkt te staan, een groep absolutisten besloten heeft, zich zelfstandig te organiseeren op grond van de volgende formule:

„Oorlog is een misdaad tegen de menschheid: wij zijn daarom vastbesloten geenerlei oorlog te ondersteunen en te strijden voor 't verdrijven van alle oorzaken van den oorlog."

De Jong antwoordt, dat de I. A. M. V. als zoodanig een strijd tegen het militarisme voert, zonder zich daarom tegen alle geweldsaanwending of revolutionairen zelfbevrijdingsoorlog te keeren. Wel strijden ook absolutisten binnen de I. A. M. V. méé. Voor hun eigen speciaal doel hebben zij zonder twijfel het recht op een eigen speciale organisatie. Hij verwacht, dat de absolutisten dus weldra hun eigen vereeniging zullen hebben. Hij waardeert, dat zij getoond hebben, geen onnoodige splitsing te willen. Hij hoopt, dat hun organisatie met het I. A. M. B. en de I. A. M. V. in alle opzichten krachtig en kameraadschappelijk zal samenwerken.

DANK AAN DE KAMERADEN.

De Ligt zegt de Nederlandsche arbeidersbeweging dank, dat zij ons in staat heeft gesteld gedurende de laatste 2½ jaar internationaal alom bekend te maken, wat de revolutionaire antimilitaristen willen. Wat in 1904, 1907 en in 1920 min of meer benaderd werd, begint thans werkelijkheid te worden. Hij dankt de buitenlandsche kameraden voor hun aanwezigheid; in 't bjzonder de kameraden zonder pas, die geen moeite hebben gespaard en van wie er een zelfs in de kolenruimte van een schip was geborgen (Applaus). Hij dankt de tolken voor hun inspannenden arbeid, en de Haagsche kameraden die zeer veel tijd en moeite geofferd hebben, opdat alles goed zou gebeuren, en hoopt, dat aller arbeid krachtig en gestadig zal voort gaan.

Organisatorisch gedeelte II

I. A. M. V.

INTERNATIONALE ANTIMILITARISTISCHE VEREENIGING (I. A. M. V.),

Donderdagavond 31 Maart en den geheelen Vrijdag 1 April daaraanvolgende kwamen bijeen **Adamas** en **Léa Gérard** (Sectie België I. A. M. V.), **Wastiaux** (sectie Frankrijk (I. A. M. V,), **van Langen** (sectie Denemarken I. A. M. V.), Mw, **Dr, Stöcker** (Bond van Tegenstanders aan Oorlogsdienst, Duitschland), vertegenwordigers der Hollandsche I. A. M. V. en het voorloopig Dagelijksch bestuur van het Internationaal Anti-Militaristisch Bureau.

Naar aanleiding van de beginselverklaring, voorgesteld door het voorloopig I. A. M. B. namens de voorconferentie in Augustus 1920, had de afdeeling België de volgende gewijzigde lezing hiervan ingediend:

BELGISCH VOORSTEL IN ZAKE BEGINSELVERKLARING I. A. M. V.

„Onder militarisme verstaande het streven naar en in practijk brengen van wapengeweld, op grond van dwang door elke staatsmacht georganiseerd, erkennen wij als anti-militaristen allen, die zich principieel hiertegen keeren en individueel zoowel als massaal hieraan de meest mogelijke afbreuk wenschen te doen.

„Constateerend, dat het militarisme een noodzakelijk begeleidingsverschijnsel is van alle staatsmacht, zeer in 't bijzonder als imperialisme, en dat het huidig maatschappelijk stelsel uit kracht van zijn roofbeginsel tot georganiseerden massamoord leidt en leiden moet, verklaart de I. A. M. V., dat het antimilitarisme antikapitalistisch is en dat zijn strijd gericht is op de vernietiging van elke staatsmacht."

„Ieder, die een principieelen anti-staat-strijd tegen het militarisme (dienstdwang) voeren wil, is welkom in onze gelederen."

Mw. Dr. **Stöcker** verklaarde, dat de mogelijkheid bestond, dat de Duitsche Kriegsdienstgegner (tegenstanders aan krijgsdienst) zich op de volgende beginselverklaring zouden willen aansluiten:

DUITSCH VOORSTEL IN ZAKE BEGINSEL-VERKLARING I. A. M. V.

„Wij verstaan onder militarisme de gezindheid, die de georganiseerde menschendoodslag als geoorloofd middel voor een politiek of sociaal doel beschouwt. Als antimilitaristen erkennen wij daarom allen, voor wie de heiligheid en de onaantastbaarheid van het menschelijk leven als de opperste wet van de menschelijke gemeenschap geldt. Uit dit inzicht volgt voor hen de plicht alles te doen, om zoowel persoonlijk als massaal zich te verzetten tegen de barbaarschheid der georganiseerde massadoodslag, alsook om de deelname aan de voorbereiding van oorlogsdaden te weigeren. De enkeling heeft ook tegenover besluiten van de volksgemeenschap niet slechts het recht, maar de plicht, de deelname aan handelingen te weigeren, die het geweten als onzedelijk erkent; en voor de erkenning van de onzedelijkheid hiervan in de gemeenschap te werken."

„In steeds breeder kringen van mannen en vrouwen van alle landen deze plicht en dit bewustzijn van de verantwoordelijkheid van den enkeling wakker te maken, schijnt ons de voornaamste taak van de internationale antimilitaristen. Want dit is niet alleen een werkzame ondersteuning van alle pogingen om den volkerenvrede door verbetering der volkerenorganisaties te verzekeren, maar ok de voorwaarde voor hun duurzaam succes."

„De I. A. M. V, stelt vast, dat het militarisme een noodzakelijk begeleidingsverschijnsel van het internationale kapitalisme is, een systeem van uitbuiting der economisch-zwakkeren, dat tot gewelddadigheid als laatste dwangmiddel prikkelt, terwijl het kapitalisme door zijn aanvallende houding tegenover het naar verwerkelijking strevend communisme, dit laatste tot gewapende verdediging en tot overname van het militair systeem voert, en daarom houdt de I. A. M. V. het ook voor een niet te ontkomen gevolgtrekking van dit inzicht, dat het antimilitarisme ook antikapitalisme in zich sluit."

„Daar de onrechtvaardige verdeeling van den eigendom in haar oorsprong teruggevoerd moet worden op de gewelddadige bezitname door enkelen van de aan allen gemeenschappelijke aarde en daar deze gewelddadige bezitname slechts door gewelddadige verdediging gehandhaafd kan worden (d. w. z. daar het gewapend geweld zoowel oorzaak als gevolg van het kapitalisme is) moet deze onrechtmatige verdeeling op hetzelfde oogenblik uit de wereld verdwijnen, waarop met de afschaffing van het geweld ook de voorwaarden ervan wegvalt. De afschaffing van het militarisme zou daarom ook de afschaffing van het kapitalisme met zich sleepen.

„Indien nu militarisme en kapitalisme in menig opzicht evenwijdigloopende verschijnselen zijn, zoo zijn zij toch niet volkomen hetzelfde. De geschiedenis toont, dat het militarisme een geestestoestand van volkeren is, die mogelijk is onder verschillende economische vormen. Ook in wijde kringen van tegenstanders van het kapitalisme ontbreekt nog de erkenning van de heiligheid van het menschelijk leven als het grondbeginsel van iedere hoogere cultuur. Hun oogmerk is wezenlijk op economische hervormingen (sociaal-democraten) of revolutionaire omwentelingen (bolsjewiki) gericht. Zij zien

in de georganiseerde menschendoodslag een middel, dat onder zekere omstandigheden door het doel geheiligd is, en zijn dus op zijn minst gematigde militaristen.

„De I. A. M. V, stelt daarom vast, dat er, naast het kapitalisme vóór alles een valsche staatsideologie en maatschappijwetenschap bestaat, waaruit militarisme omhoog woekert. Deze ideologie vergeet, dat de staat, de maatschappij, om der wille van den mensch en niet de menschen om der wille van den staat bestaan. Zij maakt den enkeling tot slaaf van den staat en schrikt er niet voor terug, hem het meest oorspronkelijke van zijn menschenrechten: het recht op het bestaan zelf te ontzeggen. Om het militarisme te boven te komen is dus de erkenning van de eigenwaarde der menschelijke persoonlijkheid, der menschelijke ziel, van het menschelijk leven, onontkoombare voorwaarde. De staat, de maatschappij moet bewust en uitdrukkelijk aan den dienst van het menschelijk leven ondergeschikt gemaakt worden. Eerst dan zal het gelukken, het militarisme — het principe der staatsalmacht, der verslaving van zijn onderhoorigen onder zijn doeleinden — te overwinnen. Uit dit inzicht volgt de volstrekte afwijzing van het halve, inconsequente burgerlijke pacifisme, zoowel als van het sociaal-patriotisme, die beide zich bemoeien met het trachten de rechtvaardiging van oorlogvoeren onder den dekmantel van het geoorloofd zijn van den verdedigingsoorlog staande te houden. Zij dragen daardoor in waarheid, zij het ook onopzettelijk, méér bij tot het instandhouden van den latenten oorlogstoestand op de wereld, dan het openlijk bekennen, dat men een veroveringsoorlog beoogt, vermocht te doen. Evenzoo volgt daaruit de afwijzing der bolsjewistische methoden, die het ideaal der klassenlooze gemeenschap door militaristische middelen meenden nader te brengen. Ieder, die — hetzij anarchist, christensocialist, communist, pacifist, antimilitarist, of hoe ook genaamd — een principieelen strijd tegen het militarisme en tegen alle methoden der overweldiging door staat en maatschappij of economische ordening, algemeene weerplicht, rood leger, voert, is in onze rijen hartelijk welkom."

„Taak: 1° De leden van de I. A. M. V. stellen zich tot taak: hun medemenschen het domme, onzedelijke en barbaarsche karakter van het militarisme, den samenhang van kapitalisme, van een valsche staatsideologie en valsche maatschappijwetenschap met het militarisme duidelijk te maken en hen tot strijd daartegen op te wekken; 2° Al degenen, die voor een menschwaardige samenleving kampen — waarin de heiligheid van het menschelijk leven vanzelfsprekende voorwaarde is geworden, en waarin ook productie en distributie geordend zullen zijn, — hierop opmerkzaam te maken, dat zij, wanneer zij zich direct of indirect voor het militarisme beschikbaar stellen, met hun lichaam, ziel en geest zelf het materiaal leveren voor die stelselmatige ontmenschelijking, welke de noodwendige vooronderstelling is van het huidig maatschappelijk stelsel.

„De I. A. M. V. legt den klemtoon op de noodzakelijkheid van antimilitaristische acties der economische strijdorganisaties der arbeiders, naast de bewuste overname van de persoonlijke verantwoordelijkheid door den enkeling, voor de ontwikkeling der ge-

meenschap. Slechts door de samenwerking van algemeene militaire dienstweigering door iederen en de algemeene werkstaking als de uitdrukking van den wil van de gemeenschap kan de macht van het militarisme en van zijne begeleidingsverschijnselen gebroken worden.

„De consequente antimilitaristen willen grondig met het beginsel breken, dat geweld slechts door geweld overwonnen worden kan. Zij willen aan den ruwen barbaarschen vorm van het bloedig geweld, den hoogeren vorm van den zedelijken moed en van de geestelijke wapenen, in geval van nood ook het lijdelijk verzet tegenoverstellen. Zij willen de doeleinden van het organisatorisch pacifisme: door volkenbond, scheidsgerechten en internationale organisaties den duurzamen vrede nader te brengen, door hun arbeid aanvullen. Want zij zijn overtuigd, dat alle bemoeiingen om een vruchtbare organisatie van de volkeren der aarde te vormen, zullen mislukken, zoolang niet de enkeling de zedelijke noodzakelijkheid erkent, iedere deelname aan georganiseerden menschendoodslag te weigeren — onder welke middelheiligende voorwendsels (vaderlandsverdediging, klassestrijd, noodweer) men ook trachten moge, deze aannemelijk te maken."

BEGINSEL EN TAAK DER I. A. M. V.

Na breedvoerige besprekingen kwam men overeen, de volgende, eenigszins gewijzigde redactie van het ontwerp der voorconferentie als voorloopige grondslag voor de I. A. M. V. te erkennen:

Beginsel: **Onder militarisme verstaande het streven naar en in practijk brengen van geweld en menschenmoord, door staten of naar staatsmacht strevende groepen georganiseerd, erkennen wij als antimilitarist allen, die zich principieel hiertegen keeren, en individueel zoowel als massaal hieraan de meest mogelijke afbreuk wenschen te doen.**

Constateerend dat het militarisme een noodzakelijk begeleidingsverschijnsel is van het kapitalisme — zeer in het bijzonder als imperialisme —, en dat het huidig maatschappelijk stelsel uit kracht van zijn roof-beginsel tot georganiseerden massamoord leidt en leiden moet (terwijl het kapitalisme door zijn agressieve houding tegenover het zich verwerkelijkend communisme dit prikkelt tot gewapende verdediging en aanvaarding van het militaristisch systeem), houdt de I. A. M. V. het voor noodzakelijk, dat het antimilitarisme antikapitalisme in zich sluit.

De I. A. M. V, stelt vast, dat in het bijzonder bestreden moet worden het geloof aan den staat, die door het militarisme den mensch tot slaaf maakt en zelfs het recht op het leven aantast.

Hieruit volgt de absolute afwijzing zoowel van bourgeois-pacifisme als van sociaal-patriotisme.

Ieder, die (hetzij als anarchist, hetzij als christen-socialist, als communist, of hoe dan ook) een principieel-anti-kapitalistischen strijd tegen het militarisme (dienstdwang) voeren wil, is welkom in onze gelederen.

Taak: **De leden van de I. A. M. V, stellen zich tot taak:**

hun medemenschen het onredelijke en onzedelijke karakter van het militarisme duidelijk te maken, het verband tusschen kapitalisme en militarisme bloot te leggen, en tot strijd daartegen op te wekken;

allen, die voor een menschwaardige samenleving strijden, waarin productie en distributie redelijk geordend zijn, er op te wijzen, dat zij, door zich direct óf indirect in dienst te stellen van het militarisme, met hun lichaam, ziel en geest het materiaal leveren voor die systematische ontmenschelijking, die de noodzakelijke voor-onderstelling van het huidig maatschappelijk stelsel is.

In het bijzonder leggen zij den nadruk op de noodzakelijkheid van een antimilitaristische actie van de vakvereenigingen, opdat door samenwerking van algemeene werkstaking en massale dienstweigering de macht van de heerschende klasse zoo spoedig mogelijk gebroken zij.

LEUS.

Als uiting der algemeen erkende opvatting, dat militaire dienstweigering met weigering van alle oorlogsproductie gepaard moet gaan, besloot men de leus der I. A. M. V.: „Geen man en geen cent voor het militarisme" aldus te wijzigen:

GEEN CENT, GEEN ARBEID, GEEN MAN VOOR HET MILITARISME!